

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Printed in Turkey

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԻՎԱԴՐԱԿԱՆՔ

(ԿՐԻՍՏՈՍ)

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՂՈՅ

ԲԱՅՈՒՄ 1877 ԱՄԵՆ

ՀԻՍՏ Ա.

6 ՄԱՅԻՍ 1877

2004

ԿՈՄՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՄԻՔԱՅԷԼԻԱՆ

1877

Գաղափար	ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ	Սոց
71. Կարապետ Շահապետ	Կարին	121. Ստեփան Պ Պատկազեանց
72. Մկրտիչ Մուրադեան	101. Մանուկ Ասլանեան	Տիկիկ
Կարդրգալու	Քեօրանուս	122. Նշան Գարապետեան
73. Յակոբ Եղևբերեան	102. Մ. Փարսազեան Տօրթօր	Զեյրուկ եւ Մարտ
Ենիկանալի Սամարիայ	Աղլիանուպոլիս	123.
74. Օզան Խոնտարեան	103. Ռուբեն Կիւմրի շիքապետեան	Տրակոզ
Թօփղալու	Երևան	124.
75.	104.	Պարտու
Էլուպ Ս. Եղիա եւ Ս. Աստուածատի	Այն	125.
76. Գարեգին Յ. Մելիքեան	105. Պետրոս Մրապետեան	Տիգրանակառ
Գարու լիշիկ	Զարանիստ	126. Միքայիլ Զարանեան
77. Աստիա Խիչուպետեան	106.	Վան
Հիսար եւ Պյաճի զիւղ	Այսրկեր	127. Սիմոն Մարտունեան
78. Յովհաննէս Նուրեան	107. Կարապետ Խաչիկեան	Աղլիանուպոլիս
Նոր զիւղ եւ Սրէնիս	Բաղշ	128.
79. Ղազար Հովսեփեան	108.	Հարկու եւ Այսուպ
Պարտու	Պարտու	129.
80. Մկրտիչ Գ. Կասեան	109. Քրիստոսոս Գաղարոսեան	Սերապետիս
81. Յովհաննէս Կրճիկեան	Երզնկա	130. Մկրտիչ Մելիքեան
82.	110. Մեղիքոն Հայաճեան	Ռուսուսիս
Բարսեղեանիկ	Սևանիս	131.
83. Յարութիւն Զեմբերեան	111. Համբարձում Աւանանեան	Կարս
84. Յարութիւն Գ. Տառեան	Բարս	132. Արթուր Յ. Աղլազ
(Ե. Վ. Ինճիկ)	112. Յովհաննէս Աղլազեան	Զեմբերեան
Սամարիս	Երևան	133. Համբարձում Սարգսիկ
85. Ալեքսանդր Պետրեան	113. Յակոբ Խիչուպետեան	Գաղարտիս
86. Ալեքսանդր Քոչարեան	Մանչրիս	134.
7. Եղիազար Մելիքեան	114.	Ատանու
88. Մինաս Ճափնապետեան	Հանք	135.
89. Յակոբ Քաղապետեան	115.	Սրղեր
90. Յակոբ Ամանեան	Երզնկա եւ Բարսեր	136. Մատթէոս Ամբաստանեան
91. Նազարէթ Շահապետեան	Թեքիստուղ	Եօզրատ
92.	117. Տիգրան Գ. Սինանեան	137. Լօղօթի Պաւլոզեան
93.	Կիսարիս	Մարտիս
94.	118.	138.
Խաչիկ	Խաչիկեր	Խիչիկ
95. Աստիա Ալեքսանդր Տիգրի	119. Յովհաննէս Կազեան	139.
Խաչատուր Պ. Մրապետեան	Պարսիկ	140.
Ռեթիոս Պելիկեան	120. Յովհաննէս Յովհաննէս	140.
Սարգիս Արապետեան		
Սարգիս Արթուրեան		
Արմեն Միքայիլեան		

ՕՐԱԿԱՐԳ

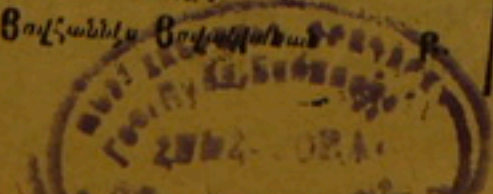
Printed in Turkey

Ի. Բացառելի խորհրդի ի Ս. Նախագահին . Բ. Կարգում ստամակայ Գիւանի .
 Գ. Վախճանում երեսփոխանական ընտրութեանց . Դ. Կազմութիւն Մայր Գիւանին .

Ա.

ՅԱՅՈՒՄԵՆ ԺՈՂՈՎ Ի Ս. ՆՍԻՍԵՅԱՆԻ
 Ամեն . Նախագահ Արթուրեանը բացառելի ժողովը հետեւեալ ճառով .
 Տեառք երեսփոխանի ազգիս Հայոց .
 այս տարի ալ Ս. Ղազարի ժողովը բացման առիտը խօսիլ մեզ վիճակեցաւ , զոր կը ստանայ որոշումներու .
 իսկ թէ ինչ տողնապալցի ժամանակի քաղաքիս , եւ թէ այս տարին բոլոր տարիներու վիճակը և յառայ տարի է . զուր ալ ինչ թէ մեր հայրերը մեր սրտերն աւելի քան օրեր տեսած չլին և սասնի մեծ զանազան մեջ գտնուած չունին , որ ամեն մէկին կարգանայ , բայց հաւատք ունինք որ յարմարեալ վրայ որ ինք պիտի աւելի իւր անհուն սղարմութեան ինչ

ժամանակէ ետե ի հանդիստ երանել և ըսել թէ՞ « Անցար մեր ընդհար և ընդ ջուր և եհան դմեղ ի հանդիստ » :
 Ժամանակին երկրիս վրայ բերած նեղութիւններէն մեր ազգն ալ սղարտ չէր կրնար ըլլալ իրրե այս երկրին ամենակարեւոր մէկ տարին և Օսմանեան բարեխնամ տէրութեան ցուտը ցաւակից և վշտոցը վշտակից մէկ ժողովուրդը . ստիպել կրնամ որոշումներու ըսել թէ երկրին այս մեծ ցաւոց մէջ . մանաւանդ վերջին տասններս գաւառաց մէջ տեղի ունեցած և բազմապատկուած վանալուն հարստահարութեանց առաջն անուշեղու համար թէ՛ իմ և թէ՛ ինչ հետ զօրմակից եղող Վարչութեան ըրած ջանքերն անցա՞ծ չդրոնուելով , շատ մը յուսադրական խոստումներ և զորուոր հրամանադրեր ընդունած ենք Օսմանեան Նախարարութենէն . սակից զատ՝ գաւառաց ամանց մէջ տէրութեան օրինաց հակառակ վարուող այն մեծ ու սղարմիկ սղարմունեաներէն մէկ բանին ալ Աստուծոց ու

195-54

դորմութեամբը սրաշտոնանկ եղան : Անկէ ետքն եղաւ այնպիսի ժամանակ մ'ալ, ուր իմ հիւանդութիւնս սաստկացաւ և երկու ամիս տուես մնալու և գործէ դադարեալու ստիպուեցայ . նոյն միջոցին աղէտն ալ սաստկացաւ, որոյ վասն սրտաւարեցայ գրեւ և իմացնել Բարձր . Մեծ Եղարգասին թէ Հայոց ազգը թէև ամենէն հաւատարիմ և հնազանդ հայատունն է տէրութեան, սակայն իւր կրած այնչափ դրկանաց և հարբստահարութեանց մասին մեր գրած ամեն խընդիրներն և թագիրները և թ. Գրան դրկած շատ մը հրամանագիրներն անդործադրելի մնացին, և բոլոր յայտերն սարսուցաւ . մէկ ճարմը միայն մնաց, այն է երկրին տիրող վեհապետին ոտքը դիմել բողոքել և հոն ձգել նաև իմ պատրիարքական իշխանութիւնս : Ասոր վրայ նախարարը ի ժողով գումարեցան և խօսք տուին մեզ կարգադրել մեր ամեն խնդիրը : Նոյն միջոցին Վանայ հրդեհը վրայ եկաւ, որուն համար ալ ինչ որ սրտաւարութիւնս էր կատարեցի . նոր բարեկիրտ կուսակալ մը դրկուեցաւ հոն, որ թիչ շատ խնամք և դարման կը տանի, այժմ Վանէն ինձ հասած գրութիւնք դոհունապետութիւն և վստահութիւն կը յայտնեն :

Նմանք չտեսնուած դէպք մի ալ սրտաւեցաւ այն տարի . երեսուսական տէրութեանց զեստանք եկան հոս մայրաքաղաքին մէջ դես սրանաժողով մը կազմեցին և խորհուրդներ ըրին . ետ իբր Պատրիարք Հայոց և իբր Երախէս և սիսիսոստ' առանց Վարչութեան ժողովներն ինձ հետ սրտաւարանատու ընելու, բնաւ ետ չկեցայ խօսելէ ինչ որ պէտք էին . անկէց աւելի բան մը չէի կրնար բնել նոյն իսկ Օսմանեան տէրութեան շահուցը համար, և այս մասին նախարարը իսկ համազուեցան, թէև երբեմն ոմանք խեղճ ալ հայեցան ինձ :

Բովանդակ այս խնդիրներով սրտաւեալ, չկորոցի ազգային դատարարութեան վրայ ունեցած սէրս գործով և արդեամբ ցուցունել :

Ես սր կարողացած էի ինձ հետ աջակից գտնուող ազգասէր անձանց հետ մինչև այն ատեն նմանք մեր ազգին մէջ չերեցած դպրոց մը կանգնել' որուն համար թաղումը՝ յորս և

Գողղոյ կրթութեան սրաշտոնեայն վկայած են . աւաղ, այն վարժարաննախա տաղնապոլից ներութեան գոյուեցաւ . Առաքել - Եահնազար վարժարանն է այն, որ թէև պոլս ինկած էր երբեմն, բայց վարժարան կալութիւնը և իւր վրայ յաւելցած անձինք կարելի եղածին շտի բարկբարութեան հոգ տանելով Չանոնար իսկ փոսիման սրտածառն է միայն այն անկումը և տոկաններուն չլճարուիլը . սին հարցում եղած էր արդէն ժողովը :

Միսս կողմանէ Աղգ . Վարչուր Ուսումնական խորհրդոյ Չանիքը Կեդ վարժարանը շինուեցաւ . շնորհակալութիւն և գիշեր անձնուիրաբար աշխատողոց, կալութիւն փոխատու անձանց, սակայն ամենուս ալ բաղձանքն է, ըստ որու վարժարանը սրտաբով շինուեցաւ, սկի նանք մէկ կալմէն սրտաբերը վճարելով կողմանէ բանալ զայն ժամանակ չանցս շնորհակալութիւն կը յայտնեմ նաև ինձ կից գտնուող Աղգ . Վարչութեան անդամ խորհրդոց : Արնամ վստահայնեղ զձեզ՝ որ սրտահեցաւ գրեթէ օր մը, յորում մեծ մաս չունեցան և չգործեցին անձնուիրութե Նոյնպէս ամեն խորհուրդ, թէ Ուսումնական Տնտեսական, և այլն :

Այսօր մեր ամենէն կարեւոր և անհրաւեղող մահու և կենաց խնդիրը դատարարութեան խնդիրն է . ձեր մէջէն իսկ ճառեր սող եղաւ այս մասին . ուրեմն ամեն ճիշդ փենք ազգային դատարարութիւնն յատանելու համար : Մինչև ցարդ ի չգոյէ տուրոց և նարաստից՝ դիւցաղնական Չանիքով հոլութիւններ ըրած ենք . նոյն ժողովուենք դարձեալ, պէտք է նոյն Չանիքներն շտանակենք և կրկնատարակենք դատարարութիւն համար, որ ազգին վերահանդամութեան մի միջոցն է : Պէտք է որ սրտաւարութիւնս առջև ունենալով յիշենք թէ միտարարութե գործելուն մէջ միայն արդիւնք կրնոց գոյալ դարերն ասրացուցած են մեր առջև թէ

բանութիւնը կը շինէ և անվարանութիւնը կը կործանէ :

Ինչո՞ւ երկարեմ և չըսեմ . Հրէից ազգն ամեն ժամանակէ աւելի ազգասէր եղած ատեն Երուսաղէմի կործանումն վրայ հասաւ, և իրենց աղէտը բազմուցաւ առաւել այն ատեն երրտիւ և գիշեր բժականդութեան եղան, այնպիսի մեծ ազգ մը և Աստուծոյ ընտրեալ ժողովուրդն ըլլալով հանդերձ . քանզի կուսակցութիւնք բազում նախանձայութեամբ ելելու զմիտեամբք առնէին և իրարու խօսք չհասկնալով զիրար կործանել Չախճախել կը նկրտէին . կը վտանամ որ մեր ալ այնպէս ըլլանք, քանզի միւսնոյն նըշանները մեր մէջ ալ կերեւան :

Խորոցէլացոց սրտամութեան հետ Լեհացոց սրտամութիւնն ալ կարգուցէր . սիրտի տեսնէք որ Լեհացիք ևս միւսնոյն սրտածառու իրենց ազգութեան ծառին տրմատը գոտայուցած և Խորոցէլացոց վիճակին բաղդակից զըտնուած են :

Ուրեմն պէտք է ներողամիտ ըլլանք միտեանց աշխարհիս Փրկիչը սէր քորողեց, սէր սրտուիրեց և սէր կտակեց մեզ . չըլլայ թէ հեռ, նախանձ, ատելութիւն և կիրք մեր սրտերու մէջ թաղաւորեն, ինչպէս երբեմն այն ազգաց մէջ՝ որք կործանեցան : Խտրութիւնք, անգութ բըննադատութիւնք և անողորմ դատատանք հեռի մէջ . զխոնարով որ սիրոց սահմանն ընդարձակ է և սէր ծածկէ դրազմութիւն մեղաց, ինչպէս կըսէ Սուրբ Գիրքը :

Մեր ամեն ուզածն, ամեն գործը չենք կրնար ինչպէս որ պէտք է մեր ամեն կարգի սրաշտոնեաներէն անթերի գտնել . առանց թերութեան մարդ չիայ, կատարեալ և ամենաբարին միմիայն Աստուած է . մեր շատ անգամ դատատաններ կընենք ձեռնթափ ընել տալու կամ վճատեցնելու ազգին ծառայողները վշտուցընելով, անուանարկելով և տեսակ մը ահուգուով սրաշարելով : Քրիստոնեաց ազգի մը չյարմարիր այսպիսի ոգւով կուսակցութիւն, և մեր ո՞ր ազգին վրայ կը չափենք՝ չեմ գիտեր : Երկու երեք կուսակցութիւններ կը տեսնեմ՝ ձեր մէջ, թէև ամենուն ալ նոյաաակը բարի և ալ

զին օգտին նուիրեալ . սակայն ինչո՞ւ զիրար թշնամանէք, զիրար սրտաւարակէք, զիրար նախատէք, ևս սնարժանութեամբ իրրե ձեր Պատրիարքը կրնեմ ձեզ՝ որ իմ հրաժարման զլխաւոր սրտածառնեղին մէկն ալ ձեր այս տեսակ երկառապիութիւնն է : Ուստի կաղաչեմ՝ կը սրտաւարիմ՝ ամեն մէկերնուդ . փանեցէ՛ք հեռացուցէ՛ք ձեր սրտերէն ատելութիւնն, անվարանութիւնն, և ներողամիտ եղիք միմեանց : Ասոր հետ մէկտեղ կրնդրեմ՝ նաև, կրկնապատկեցէ՛ք ձեր աշխատութիւնը Աղգին համար և միտարանեցէ՛ք, քանզի շատ փափուկ ժամանակի մէջ կապրիմք, վտանգներ սրտաւ չեն, մինչև անգամ մեր առ Օսմանեան գոհն գոյաւոր և արևու լուսոյն նման յայտնի և անուրանալի հաւատարմութեան մասին մրցողներ ունեցանք, որոնք մենէ առաջ անցնիլ ուզեցին . բայց ինչպէս նախորդ մեծ Եղարգոս Միտհաս վաշային Պատրիարքարանս այցելութիւն ըրած միջոցին ըրի, միմիայն մեր Հայոց ազգն է որ անկեղծ սէր և հաւատարմութիւն կապնէ առ Օսմանեան տէրութիւնն : Զգոյշ կեցէ՛ք մի գուցէ մեր անվարանութեանն զգուտ քաղել կամենան այր : Ուրեմն գաղիբէն սրահաանաւելու և վըտանգի մէջ շինալու համար ձեռք ձեռքի տանք, սերտ սիրով կապուինք միմեանց հետ, այս սրամանաւ կրնանք յառաջ երթալ : Յետին շունչ ուշադրութիւն ըրէք . սէրն է միայն որ կ'մղէ, որ կ'սնուցանէ, այնչափ մեծ է սէրն՝ որ Յովհաննէս աւետարանիչ ըստ թէ Աստուած է նա, ըսել է աստուածանմանութեան ձամբան իրար սիրելով կտանանք . դարձեալ իրար սիրելով ամեն ազգաց նախանձելի կըլլանք և մեր անունը կհնչակուի ընդ ոլորտս տիեզերաց . հասկցընելու համար թէ մեր այս երկրին ամենէն կարեւոր մէկ տարրն ենք, սորս քաղաքակրթութեան վստահակից և յառաջադիմութեան զինուորն ենք, զձեզ աշխարհածանութ ընելու աշխատեցէ՛ք : Յատուկ շնորհակալութիւնս պէտք է յայտնեմ Օտեան և Սերվիլէնէ և Ֆիլիստինեբուն, որք շատ անգամ մեծապէս օգնեցին ինձ : Այլ և մասնաւորապէս Նուրեան և Ֆիլիստին, որ մասնաւոր խնդիրներու մէջ ամեն ջանք և ա

Հակցութիւն ինձ չը դրոյցաւ :

Շնորհակարութիւն կայտնեմ նաև Օսմանեան խորհրդարանի հայադէի անդամոց, որք անտարբեր չըտնուելով Վիլայէթի նիզամիտակին մէջ կէս բրիտանեայ և կէս մահմէտական անդամոց ընտրութեան և տէրութեան գանձին գիւմլէթ ունեցողներն գաւառաց մէջ ժողովական և սրաշտոնեայ չըլլալու խնդրոց մէջ՝ որք գաւառական հարառահարութեանց մեծամեծ պատճառներն են, համախոհութեամբ վարուեցան, և ասեմայն անաշտաութեամբ և բոլոր ազգին սրբոմար բերելու շաբ պերճաստ ատենարանութիւններով սրաշտոնեային ու յաջողեցան՝ մինչև իսկ նախարարաց գովութեանն արժանանալ :

Շնորհակարութիւն նաև ձեզ, տետրք երեսփոխանք, որ անձանձիր վարեցիք ձեր ազգային երեսփոխանական սրաշտոն, կատարելով ձեր կոչման սրտախանութիւնները :

Կվերջացնեմ խօսքս կրկնելով այն բարեմտղթութիւնն՝ որ ի սիրտն ըրի, ամենուրեքն Սատուած անցանկելով զմեզ ընդ հոր և ընդ ջուր՝ հանցի ի խաղաղ և յանդարտ հանգիստ, և վերադին սրաշտոնելով ձեզ՝ որ իրարու հետ սիրով և մտարանութեամբ վարուիք, կը խընդրեմ Սատուածն որ այս յորդորական խօսքերն չըլլայ թէ ամալի պէս թեթևութեամբ անցնին, այլ Սատուածոց շնորհին արմատ ձգեն ամենուր սրտերուն մէջ :

Հուսի ապա նկատելով ժամանակիս փոփոխութիւնը, յորում պատերազմ հրատարակուած է, նկատելով որ մեր հարատակ ժողովուրդ մը ենք, և այս սրահին մէջ մեր ըրած խօսքերը կրնան այլ ընդ այլը մեկնուիլ, կառաջարկեմ որ մեր Սղղային ժողովոց նիստերը ժամանակ մը դադրեցնենք. ձեզ կթողում խորհրդակցիլ այս մասին, և եթէ արժան դատիք ընդունիլ և եթէ ոչ՝ դուք գիտէք :

(Օտախահարութիւն երեսփոխանոց ումանց կողմէն)

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ներեցէ՛ք, Սրբազան Հայր, որ մենք չլլցանք ծախահարել :

Վասնզի Ս. Տաճարիս մէջ ծախահարութիւն ընելու սրտումը դեռ չգիտենք :

Բ.

ԿԱՐԳՈՒՄ ԱՌԺԳՄԵԱՅ ԳԻՒՆԵԻ

Նախագահական ճառին աւարտուածն ետև. Նորին Սրբաշնութեան հրահրանք և ժողովոց հոճութեամբ առժամեաց գիւմլը կողմուեցաւ. երկրագոյն երեսփոխաններէն Վաղարստեան Բրիտոստաւեր էֆէնտի Ստեփանուկ և կրտսէրազոյններէն Մելիքեան Սիլվիոյ էֆէնտի Ստեփանուկը բաղմեւով :

Առժամեաց ատենադատ էֆէնտին անմիջապէս ատենը բացաւ ժամը 7 1/2 ին ի ներկայութեան 47 երեսփոխանաց, որոց վերջին թիւը յանդեցաւ 55 ի :

Գիւմլն ըստ Օրակարգին այն ինչ երեսփոխանական նոր ընտրութեանց տեղեկագրութեան ընթերցումը կառաջարկէր, Փախազեան Ստեփան էֆէնտի խօսք առաւ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Սրբազան Նախագահն իւր ճառը աւարտելու միջոցին առաջարկութիւն մը բերաւ մեզ, առաջարկութիւն կառաջարկեմ, որ նախքան գամենայն ինչ ուշադրութեան առնուել սրտառուոր ենք : Ըստ թէ ներկայ ժամանակիս փոփոխ սրաշտոնացի մէջ Առաջային ժողովոց գումարուեցան առկախել հարկաւոր է : Այլիչք անշուշտ որ ևս անցեալ տարի ժողովոց բացման միջոցին՝ Նախագահական ճառը ընելէ ետև՝ առաջարկեցի որ ժողովոց կողմէ ուղերձով մը սրտախանուի. նոյն առաջարկութիւնն որ դրաւոր էր, նախարանութեան յրուեցաւ այն ատեն, բայց սրտախանը չեկաւ : Այսօր դարձեալ կկրկնեմ Նախագահական ճառին ուղերձով մը սրտախանելու առաջարկութիւնս, որոց մէջ կրնայ լուծուիլ նաև Սրբազան Հոր առաջարկած այն խնդիրը թէ՛ այս միջոցիս ժողովոց նիստերը դադրեցնել հարկաւոր է թէ՛ ոչ : Ամեն սահմանադրական աղ-

դոց մէջ սովորութիւն է որ երեսփոխանական խորհրդարանները բացման ճառին ուղերձով մը կարտասահանեն. նոյն իսկ Օսմանեան երեսփոխանական ժողովն ալ երբ մտաբեր բացուեցաւ, իբր սահմանադրական մարմին, ուղերձով պատասխանեց կայսերական ճառին. այս կէտն որ մեր Կանոնադրութեան մէջ կարգի, թեքեազոյն հեղինակող Ռուսինեան էֆէնտի մարքէն սորդեր և մուսուկ է նշանակուիլ. սակայն տարախոյս չունիմ որ ժողովս կճանչնայ անոր տոխոզականութիւնը. վասն զի անով է որ Նախագահ և ժողով, զիրար սխալ հասկընան : Ռուսի թէ՛ որ առաջարկութիւնն ընդունուի, կառաջարկեմ նաև Յանձնախումբ մը կազմել, որոչէս զի ուղերձը սրտախանի :

ՓԱՓԱՄԱՋԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Փախազեան էֆէնտի առաջարկութիւնը կերկրորդեմ :

ՁԱՅՆԵՐ. — Շատ աղէկ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Փախազեան էֆէնտի առաջարկութիւնն ըստ որում կրկնողներ կան. բուէի կղնեմ :

Նախագահական ճառին ուղերձի սրտախանելու համար Փախազեան էֆէնտի ըրած առաջարկութիւնը բուէի դրուելով միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ըսի թէ յանձնախումբի մը պէտք կայ ուղերձը խմբագրելու համար. ուստի անմիջապէս անոր ընտրութեան անցնիլ կառաջարկեմ :

ՁԱՅՆԵՐ. — Ո՛չ ո՛չ, յանձնախումբի ընտրութիւնն ետրի թող մնայ :

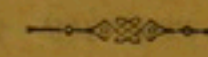
ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Սակայն ստիպողականութիւն տուող կայ, յանձնախումբի ընտրութիւնն ալ բուէի սխալ դնեմ :

ԵՌՆՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Նախագահական ճառին ուղերձով սրտախանելու առաջարկութիւնն ամենքս ալ ընդունեցինք. իսկ յանձնախումբի ընտրութիւնը հիմա ըլլալու հարկ չկայ :

կործեմ թէ ետրն ալ կրնայ ըլլալ, նախ՝ երեսփոխանական ընտրութեանց վաւերացման դորձը ձեռք առնուի :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Շատ աղէկ, յանձնախումբի ընտրութեան մասին առաջարկած ստիպողականութիւնս ետ կառնում :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Բանի որ ետ կառնուի, ալ բուէի գնելու հարկ չմնար : Որեմն կանցնինք երեսփոխանական ընտրութեանց տեղեկագրութեան :

Գ.

ՎԱԿԵՐԱՅՈՒՄ ԵՐԵՍՓՈՒՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

Երեսփոխանական ընտրութեանց վերաբերեալ 3 տեղեկագիր և մէկ ալ Վարչութեան կողմէ ծանօթագիր Գիւմլին հասած ըլլալով, նախ Պէշիթաշի թաղին ընտրական տեղեկագրը կարգաց Ստեփանուկը էֆէնտին որ է :

Ամենապատիւ Սրբազան Տէր Նախագահ Երեսփոխանական Աղդ. ժողովոց

Ըստ հրահրանաց Բ. Սրբաշնութեանդ որ ՚ի 17 փետրվար Պէշիթաշի երեք Երեսփոխանաց ընտրութիւնը կատարուեցաւ հետեւեալ եղանակու :

Փետրվար 20ին թաղական խորհրդոց հետ դադանի քուէարկութեամբ թաղիս բնակիչներէն վեց հոգի ընտրեցինք. որով կազմեցաւ ընտրողական ժողովը Ստեփանուկ ընտրելով զՎ. Ե. Ստարել Պէյ Տատեան և Ստեփանուկը զՄ. Ե. Յախոր էֆէնտի Սթեփանուկ : Ընտրողական ժողովս փետրվար 27ին ընտրողաց և ընտրելեաց ցուցակը սրտախանել ձեռնարկեց ըստ տօմարի Կեդրոնական արոց նոր բաշխման, և ըստ տրամադրութեան 63րդ յօդուածոց Սահմանադրութեան, որով 103 ընտրող նշանակուեցաւ :

Թաղիս բնակիչներէն 26 անձանց ստորագրութեամբ բողոք մը ներկայացաւ ՚ի 12 մարտ

ամսոյ, յորում ատորագրողը կը բողոքէին թէ այս անգամ ինչո՞ւ պիտի զրկուին այն իրաւունքէն զոր վայելէր էին Սահմանադրութեան սկիզբէն 'ի վեր, մասնակցելով միշտ Կրեւոյտիանական ընտրութեանց: Ընտրողական ժողովս խօստացաւ բողոքին խնամքը ներկայացնել Բարձր Արքայութեանդ յարագայ անօրէնութիւնն և ինքն ըստ որոշման մեծամասնութեան յառաջ վարեց իւր գործը, ըստ որում Բ. Սրբազնութիւնդ կը սրահանջէր որ Զատիկէն առաջ ընտրութեան գործն աւարտի: Միայն ընդունեց Մասնական Թաղէոս էֆէնտի խնդիրը որ տրոյ բաշխման ժամանակ բացակայ գտլով 'ի Պէշկէթաչէ, իրեն համար որոշում տրուեր է եղեր թէ 20 զրուշ տուրք հաստցանող է. մինչդեռ ինք զրով կը հաստատէ, թէ միշտ 75 զրուշ տուած է և այսուհետև ևս պիտի հաստցանէ: Եւրոպէս Խիւտալերտեան Պատար էֆէնտի նամակաւ կը խնդրէ որ երեսօտիանական ընտրութեան մասնակցելու համար իւր անունն ալ 75 զրուշ վճարողայ կարգն անցնի: Ընտրողական ժողովս ընդունեցաւ երկուքին ալ առաջարկութիւնը, որով ընտրողաց թիւը եղաւ 105:

Մարտ 6ին Ընտրողական ժողովս մէկ սրշտօնագիր ընդունեց, յորում Բ. Սրբազնութիւնդ կը յայտարարէր թէ Քաղ. ժողովոյ որոշմամբ Մեծ. Մելիքեան Պարեգին էֆէնտին հակողի սրշտօնով պիտի ներկայ գտնուի ընտրական գործոյ: Ս. յս նորահնար անօրէնութիւնը թէ և ժողովոյ անկարեւոր երեցաւ և Սահմանադրութենէ և Հրահանգներէ չնախատեսուած, սակայն ժողովս միայն այս անգամուան համար խոհեմութիւն համարեց եղեալ անօրէնութեան չհակառակիլ 'ի պատիւ Բ. Սրբազնութեանդ, Քաղ. ժողովոյն և ստաքեալ Մեծապատիւ էֆէնտիին, որև ուրախ եմք ստել թէ խիստ փարկութեամբ կատարեց իոր սրշտօնը:

Մարտ ամսոյ 13ին քուէարկութիւնը կատարուեցաւ հանդիսաւոր կերպիւ 'ի դահլիճ Մ. Ե. Վարժարանի: Քուէարկուաց թիւն էր 78 յորոյ 45 անձամբ և 33 նամակաւ ներկայացած էին: Քուէին մէկը ընտրողին ստորագրութիւնը կրելուն համար մերժուեցաւ, քուէարկու մ'ալ

Յովհաննէս Սէտէֆանեան կը յայանէր զրով թէ ինք 25 զրուշ միայն Ս. զգ. տուրք կարենալ տալուն համար քուէ չէր տուած. այսու քուէարկուաց թիւը 76ի իջաւ, բացարձակ առաւելութիւնն ալ 39 զոր ոչ որ յընտրելեաց ստացած լինելով որոշուեցաւ ըստ օրինի համեմատական առաւելութիւն ստացողներուն մէջն քաղմագոյն քուէ ընդունողներուն կրկնապատիկ ցուցաւ կը ներկայացնել ընտրողաց հետեւեալ կերպիւ.

Մեծ. Ալիքսան էֆ. Խօրասանճեան	38 քուէ
» Բարսեղ » Հալաճեան	38 »
» Յովհաննէս » Քերէտէճեան	34 »
» Կարապետ » Խեթիճեան	22 «
» Անդրանիկ Պէյ Կրճիկեան	18 »
» Մկրտիչ էֆ. Սճեմեան	17 »

Մարտ 19ին տասն և մէկ նամակ ներկայացաւ ժողովոյս յորում ատորագրողը կը յայտարարէին թէ իրենք ևս սրտարատ են 75 զրուշ Ս. զգ. տուրք տալ, ուստի և կուզէին մասնակցիլ ընտրական գործոյն: Ընտրողական ժողովս միաձայնութեամբ որոշեց որ 'ի նկատողութեան անուրի նոցա առաջարկութիւնը և հաղորդաբ. Սրբազնութեանդ և ինք մեծամասնութեամբ որոշեց յառաջ վարել զընտրութիւն առաջին անգամուան քուէարկուաց թուովն և եթէ:

Մարտ 20ին երկրորդ քուէարկութիւնը կատարուեցաւ դարձեալ հանդիսիւ: Քուէարկուաց թիւն էր 91 յորոյ 43 անձամբ և 48 զրով ներկայացեալ. 'ի սոցանէ զեղչուեցան երկու քուէ որ ստորագրութիւն կը կրէին և քուէթուղթ մը որ դատարկ էր, ուստի քուէից թիւը իջաւ 88ի:

Առաւելագոյն քուէ ստացողք եղին թաղիս բնակիչներէն հետեւեալք.

Մեծ. Ալիքսան էֆ. Խօրասանճեան	վաճառական	52 քուէ
» Անդրանիկ Պէյ Կրճիկեան	Բժիշկ	46 »
» Բարսեղ էֆ. Հալաճեան	Սեղանաւոր	44 »

Եւ թէպէտ վերոյիշեալ նամակագիր խնդրարկուք կրկնեցին իրենց առաջարկութիւնը և ուղեցին մասնակցիլ քուէարկութեան, սակայն համոզուելով ժողովոյս արդարասիրութեան վրայ

չստ համարեցան որ իրրև սկզբունքի խնդիր իրենց առաջարկութիւնը ներկայանայ որում անկէ, ժողովս իւր առ նոսա տուած խոստումը կը կատարէ սոցն յիշատակութեանս յաւելլով միանգամայն 'ի սէր ճամարտութեան որ' թէ առաջին բողոքարկուք (զոր վերն յիշեցինք) և թէ սոցն տասն և մէկ խնդրարկուք բնաւ անխոհեմ ցոյց մը կամ անվստահութիւն մը չյայտնեցին ընտրական գործողութեանց և ոչ բողոք մը եղեալ ընտրութեանց վրայ, ոչ միայն քուէարկութեան օրն այլ և ոչ յայնմ հետէ մինչև ցայսօր:

Ուստի ընտրողական ժողովս թաղեցւոյն ստ հասարակ գահունակութեանը վրայ վստահանալով, ընտրելեաց դրաւոր հաւանութիւնն ուղեց և ընդունեցաւ. և այժմ' տեղեկագիրս մատուցանելով Բ. Սրբազնութեանդ, ուրախ եմք վկայել թէ թագս երեք սպասէր, գործունեաց և ամենայն իրօք պատուաւոր ընտրեալներ կը ներկայացնէ յԵրեսօտիանական սրտիառելի ժողովն, վստահ լինելով թէ նորա ոչ միայն թագին այլ և բովանդակ Ս. զգին պատիւ և օգուտ պիտի բերեն իրենց ընտիր ընտիր հանգամանօրն:

Նախագահ Ընտրողական ժողովոյ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ ՊԷՅ
'ի դիմաց Ընտրողական ժողովոյ
Յտնևարդոյի
Յտնևարդոյի
ՅԱԿՈՐ Յ. ԱԹԹԱՐԵԱՆ
Ն. Մ. Ա. ՍԻՍԱԿ
1877 Ս. զրիւ 17
Պէշկէթաչ
ՏԱՏԵԱՆ

Ատենապետ էֆէնտին կարգացուած տեղեկագրին վրայ ի զիտողութիւն հրաւիրեց երեսփոխաններն:

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Ընտրելոյ կողմէ յանձնառութիւննին յայտնող նամակ կա՞յ մի:

ԱՏԵՆԱՂՊԻՐ ԷՖ. — Վարչական ծանօթագիրք թէ և տակաւին չկարդացինք. ուր հարկաւ ընտրելոյ յանձնառութեան սպահովուած ըլլալը նշանակուած ըլլալու է, սակայն Ընտրողական ժողովոյ տեղեկագրին նոյնով' ընտրելոյ հաւանութիւնն առնուած է արդէն:

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Ս. զգ չէ ըսածս. Կանանադրութեան կառահանջէ որ նախ' իւրօրանչիւր ընտրող թաղի կամ գաւառի ընտրական տեղեկագիրը, երկրորդ' ընտրելոյ սահմանադրական հանգամանքը ծանուցանող վարչական սրշտօնագիրը, և երրորդ' ընտրելոյ յանձնառութեան նամակները ժողովս գան կարդացուին: Եթէ այդ յանձնառութեան նամակներն այս անգամ չկան, զոնէ ասկէ ետքը պէտք է բնաւուին:

Սոցն սրահանջ' Ատենապետ էֆէնտին կարգաց Կանանադրութեան Յրդ յողուածոյն այն սրարբերութիւնն' որ զիտողութեան առարկայ եղած նիւթին կիւրարբերի, որ է.

« Ընտրութեանց տեղեկագիրներն' որ Ն. Ս. « խաղահ Սրբազնինն ուղղեալ են Ընտրող. « ժողովներէն, սպահովութեան ծանօթագրով « մը իւր Սրբազնութեան կողմէն Ղիւանին կա. « ւանդուին »:

Եւ յաւելցուց — Ահա Կանանադրութիւննիս. չըսէր թէ ընտրելոյ յանձնառութեան զիրն ալ զայ հոս:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲԱՋԱՆ. — Եթէ ես եմ որ պիտի սպահուցնեմ ըստ Կանանադրութեան ընտրելոյ յանձնառութիւնը, աւասիկ Յիշատարեմ' թէ ընտրեալը ընդունած են իրենց կոչումը:

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Ես ալ զիտեմ որ ընդունած են. բայց ըստ որում կըրնայ ըլլալ որ ընտրեալներէն մէկը կամ միւսն այս կամ այն սրայմանաւ ընդունի իւր ընտրութիւնը, եթէ միայն Ընտրող. ժողովն ըսէ թէ ընդունած են, ինչէ՞ն գիտանաք որ կատարեալ ընդունելութիւն է այն թէ սրայմանաւոր: Սրգէն Պէշկէթաչի նոր ընտրեալ երեսփոխաններէն մէկուն յանձնառութեան զիրը տեսած եմ, յորում սրայմանաւ կընդունի նա իւր սրշտօնը որոյ վրայ Ընտրողական ժողովն խօսք չ'ընէր, ստի գաղտնիք մ'է, զոր չեմ ուղեր բացատրելութեան' եթէ տեսնուէր այն նամակը, ժողովն ըսելիքներ կունենար: Ս. յս սրատճառաւ կիւրկնեմ թէ Ընտրողական ժողովոյ տեղեկագրե.

բուն և վարչական ծանօթագրոյն հետ ընտրելոց յանձնառութեան նամակներն ալ պէտք է մեզի դան, զի եթէ այս երեք տարեքը միկտեղ չըլլան՝ կատարեալ աստիճանութիւն չ'ենք կրնար ունենալ :

ԵՌԻՍՏՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Փաշային բտածին պէս՝ թէ և Կանոնադրութիւնը չըտեր թէ ընտրելոց յանձնառութեան դրերն ուղղակի հոս դան, սակայն կրնայ ըլլալ որ այդ դրերուն մէջ պայմանաւոր յանձնառութիւններ դանովն, որոց եթէ Ընտրող ժողովը կարևորութիւն տաւած չըլլայ, երբ ընտրական գործողութեանց վերաբերեալ բոլոր այդ թիւերը հոս դիւանի սեզունին վրայ դանովն, գուցէ երեսօրհանուց կողմէ ոչազրութեան կանուի. բայց փաշան այս անգամու համար այսպէս անցնինք կրնէ և արագային համար աստիճանութիւն կրնէ. այս աստիճանութիւնը ևս ալ կկրկնեմ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ես ալ կերբորդեմ :

ԱՅԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Փաշային բտածը ճըլմարիտ է թէ և. բայց մէյ մ'ալ Քաղ. ժողովին հարցնենք. թերևս նա քննած և յետոյ ներկայացուցած է մեզ :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Կցուիմ որ իմ բրած պարզ դիտողութիւնս կրկին բացատրելու հարկին մէջ կրնէք զիս : Ես կը խնդրեմ որ ընտրական գործողութեանց վերաբերեալ բոլոր թիւերը և մանաւորաբար յիշած երեք կարևոր սրաշտոնագրերս Ս. Պաշային ժողովին ներկայացուին, որպէս զի յատենի կարգացուելով ընտրութեանց ամեն օրինակն հանդամանաց վերահասու ըլլանք. եթէ այս անգամի համար առ անկարելի է, գոնէ աստիճան համար անհրաժեշտ ճանչցուի :

ԱՅԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ըստ որում ևս սոժումանակեաց ստեղծակետ մ'եմ, և ձեր աստիճանութիւնը ներկային համար չէ, կրնէք շատ ըստ. Մայր դիւանը կողմնակէն ետե կրնար զբաղ աւաջարկել ձեր այդ խնդիրն :

ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՔ ԷՖ. — (Փոխ. Ս.

տեղապետ Քաղ. ժողովոյ) Այս խնդիրը պէտք է ըստ աստիճան. միթէ Քաղ. ժողովը պարտաւոր է՞ իւր բերած ծանօթագրին հետ ընտրելոց յանձնառագիրն ալ ներկայացնել, թէ ոչ ժողովը վտանգութիւն պիտի ունենայ առ վարչութիւնն :

ԵՌԻՍՏՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Եթէ փաշային աստիճանութիւնը ժողովին ընդունուելով որոշում ալ աւան, կարծեմ թէ այս պարագային բնու վարչութեան ղեմ անվտանգութիւն չենթողուր. ընդհանրապէս ուր որ ընտրական քուէարկութիւն մը կը կատարուի, անոր վերաբերեալ սրաշտոնական դրերուն ծրարը մինչև իսկ քուէհամարին ստորագրեալ անգեկազիրը նախ վարչութեան քննութենէ կանցնի և յետոյ կուգայ ժողովին վաւերացման գործին ստանալու :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Այս խնդիրն առ այժմ՝ Դիւանը չկրնար բուէի դնել, քանի որ զբաւոր աստիճանութիւն չկայ, փոսն զի օրէնքը կտահանջէ որ աստիճանութիւնները զբաւոր ըլլան :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Եւսուիքեան Էֆէնտի դիտողութիւններն ևս ալ կկրկնեմ, վարչութիւնն այս պարագային մէջ ընտրելութեան հանգամանքները քննելէ զոտ սրաշտոն չունի, ուստի Եւսուիքեան Էֆէնտի բտածին պէս պէտք է որ ընտրական գործողութեանց վերաբերեալ ամեն թուղթ հոս դայ : Գամբ որ այդ կարգացում տեղեկագրին նայելով Պէշիբաշի ընտրութեան մէջ 75 զրչի տուրքը տալու և չը տալու խնդիր մը ծագեր է. արդեօր բողոքող կա՞յ կամ թէ բողոքն ետ տանուած է : Այս կէտն սղկի մը չհասկցայ, կաղաչեմ որ տեղեկագրին այն մասը միայն նորէն կարգացուի :

Այս միջոցին Ա. տեղապետը Էֆէնտին նորէն կարգաց Պէշիբաշի ընտրական տեղեկագրին այն մասը, յորում ակնարկուած էր թէ մարտ 19ին տասն և մէկ նամակ ներկայացեր է Ընտր. ժողովին որով յայտարարեր են թէ իրենք ևս պատրաստ են 75 զրչ. տուրք տալ և թէ կողմն ընտրութեան մասնակցիլ : Ընտր. ժողովը որոշեր է զայս կէտը նկատողութեան առնուլ և հաղորդել Ա. Պ. վարչութեան և ինքը

Ընտրական գործողութիւնը շարունակեր է : Սոյն խնդրարկուք իրենց աստիճանութիւնը կրկնելով զարձեալ ուղեր են ընտրութեան մասնակցիլ. սակայն յետոյ բաւ համարեր են որ իրրե սիղդբունքի խնդիր իրենց աստիճանութիւնը ներկայանայ որում անկ է :

Պէշիբաշի ընտրական տեղեկագրին վրայ դիտողութիւնը վերջումս, Ա. տեղապետ է. Ֆէնտի վայն բուէի դրու : Ժողովը միաձայնութեամբ ԸՆԳՈՒՆԵՑ և վաւերացայ կատարուած ընտրութիւնն :

Հեռագրէս՝ երեսօրհան ՀՌՉԱԿՈՒՅՑԱՆ
Ա. վրասն Էֆէնտի Խօրատանձեան
Ա. նորմոնի Պէյ Կրճիկեան
Բարսեղ Էֆէնտի Հալաձեան

Սոյն ընտրելոց մէջէն Կրճիկեան Ա. նորմոնի Պէյ՝ իրրե անդամ Քաղ. ժողովը ներկայ զբաւորած ըլլալով, Նախագահ Սրբազան Հօր հրաւիրանայ վրայ ներկայութեան տուժարն ստորագրելէ ետե անմիջապէս բազմեցու ի շարս երեսօրհանուց :

Երկրորդ՝ Ա. տեղապետը Էֆէնտի կարգաց Էֆէնտի դարակ թաղին ընտրական տեղեկագրին, որ է :

Ա. տեղապետի Սրբազան Պատրիարք Հայր. Նախագահ Կեղրանական Վարչութեան.

Վիճակու դադարեալ շորս երեսօրհանուց տեղ, նորոգ ընտրութեան ձեռնարկելու համար Չեր Սրբազանութեան կողմանէ 1877 փետրվար 19 թուականու և 52 համարու ընդունած հրահանգնու համաձայն՝ Ընտրողական ժողով կազմեցինք, և ընտրելեաց ցանկը ըստ օրինի պատրաստելն, և ընտրողական իրաւունք ունեցող 110 անձանց պէտք եղած նամակները իրիկէն յետոյ, ընտրելեաց յիշեալ ցանկը Եկեղեցոյ բակին մէջ ևս կոխուեցաւ :

Քուէարկութեան սահմանեալ օրը՝ Մարտ 13, վերջիցեալ 110 քուէարկուներէն 22ը նամակու և 13ը անձամբ պատասխանեցին, ամբողջ 36 քուէ. և յորմէ բացարձակ աւտուելութիւն չիղցանալով՝ աւաւերացայն քուէ աստ.

ցու անձինք հեռուեալներն են. Բուէ

Տօրթօր Արվիչէն Էֆ.	47
Զարեհ Էֆ. Օգնական խմբագիր	
Քարիէ Լրագրոյ	45
Մարութ Էֆ. Ֆրէնկեան	44
Պօղոս » Երբորդեան	43
Սեպուհ » Մագսուտեան	42
Տ. Նշան » Այլաղեան	40
Պօղոս » Ժամակուցեան	40
Մկրտիչ » Վարդիթիտեան	9

Հարկ ըլլալով որ յիշեալ անձինք համեմատական քուէարկութեան ենթարկուին, ընտրելոց գործեալ նամակներ գրուեցու իրենց ընտրութիւնը ըստ օրինի վերագրեալ ցանկին վրայ ընկալ խնդրանք :

Մարտ 20ին կատարուած համեմատական քուէարկութեան մասնակցող քուէարկուաց թիւը 46 եղաւ, որոց 28ը նամակու իսկ 18ը անձամբ պատասխանեցին, և հեռուեալ արդիւնքը տեղի ունեցաւ :

Պօղոս Էֆ. Ժամակուցեան	34
Տ. Արվիչէն Էֆ.	28
Զարեհ Էֆ. Օգն. խմբ. Քարիէի	28
Սեպուհ » Մագսուտեան	20

Ի բաց աւեալ Տօրթօր Արվիչէն Էֆ. որ իւր ծանրածանր գրաւորներն ընկալ ընտրելու հրաժարեցաւ՝ մնացեալ միւս երեք Էֆէնտիք՝ Ընտրողական Խօրհրդոյս կողմանէ ընդունած հրաւիրողներուն համեմատ հաճութիւն տաին ընդունելու իրենց սրաշտոնը. իսկ հրաժարեալն անմիջապէս վերջը հաւասար թուով քուէ ըստայոզ անձանց մէջէն երկայացայն՝ Մկրտիչ Էֆ. Վարդիթիտեան, ընդունած հրաւիրն համաձայն ստանձնեց իւր սրաշտոնը, փոխանակ հրաժարեալ Տ. Արվիչէն Էֆ. ի :

Թագիս կողմանէ ընտրեալ յիշեալ շորս Էֆէնտիք զուրկ չեն ընտրելութեան իրաւունք. և սոյն ընտրութեան վերաբերեալ մանրամասնութեանց տեղեկագրի կը փութամբ պատկանելի Ժողովոյ ուղղել ըստ վարչական հրահանգի :

Մեծաբար Բարձր Սրբազան թեմանը ամենախա-
1877 Սպրիլ 1 նոր հրովր

Եկեղեցի-գարու Նախագահ Բնոր. Ժողովոյ
Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԲՆՆՅ. Տ. ԳԱՐՈՒԷԼԵԱՆ

Ստեփանոսյան Կաննայան
ՊՈՂՈՍ ԷՔՍԵՐՃԵԱՆ Հ. ՄԱԳՊՈՒԼԵԱՆ

ԱՍԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Սոյն տեղեկագրին վը-
րոյ գիտողութիւն ընող կա՞յ մի :

ԱՍԵՔԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Այդ տե-
ղեկագրին մէջ մասնաւոր կէտ մը կոյ նկատողու-
թեան արժանի, որ Կաննայան թեման մէջ ու-
րողութեամբ չէ, և կրնայ զեղծմանց տեղի տալ :
Եկեղեցի-գարու թեման առաջին անգամ քուէար-
կութիւն կատարեր է, բայց ոչ որ քուէից բա-
ցարձակ առաւելութիւն ստացեր է. երկրորդ
անգամու քուէարկութեամբ շատերն ընտրուե-
ր են, բայց անոնցմէ մին Սերվիլէն է՝ Եկեղեցի-
յան ձեռնառու չէ եղեր և մերժմամբ սրատասխա-
նեք է ընտրողական ժողովին ծանուցագրոյն.
Ընտրող. Ժողովը փոխանակ անոր մերժողական
գիրը հոս գրիւրու իւր սահմանէն անդին անցեր,
Սերվիլէն է՝ Եկեղեցի-գարու թեման ընտրուե-
ր և անոր տեղ անկէ ետեւ առաւելագոյն քուէ ըս-
տացողն հրաւիրեր է յերեւոյթանութիւն. բայց
ո՞ր օրինօք ըրեր է այս բանն. Սահմանադրու-
թեան օրինօք եթէ առաջին անգամ ընտրուած
առաւելութիւն քուէից չգոյանայ, երկրորդ ան-
գամուն միայն անոնք ընտրուել են՝ որք առա-
ւելագոյն քուէ կատանան : Այս կերպով Սեր-
վիլէն է՝ Եկեղեցի-գարու ընտրուել է ըստ մեզ. բայց իր
յաջորդը ոչ. Ընտրող. Ժողովը Սերվիլէն է-
՝ Եկեղեցի-գարու մերժողական սրատասխանն առնելէ ե-
տեւ փոխանակ անոր ընտրութիւնը բեկանելու
Ազգային ժողովիս գրիւրու էր. չկայ տեղ մը
ուր ընտրութիւն մը վաւերացման համար չը-
քննուած, աւրուելու ենթակայ ըլլայ : Բանի որ
Սերվիլէն է՝ Եկեղեցի-գարու ընտրութիւնը չէ վաւերա-
ցած՝ չկրնար բեկանիլ, և վաւերացնող իշխա-
նութիւնը միայն կրնայ բեկանել ընտրութիւն
մը եթէ հարկ լինի : Եթէ Սերվիլէն է՝ Եկեղեցի-
գարու ընտրող ընտրող մեզ գրիւրու ըլլար, ո՞ր գիտէ,
թերեւ Եկեղեցի-գարու ընտրող. Ժողովոյ հրաւէ-

րը մերժած ըլլալովն հանդերձ Ազգային ժողո-
վոյս հրաւիրանայը կը զիջանէր և կընդունէր իր
սպառօնը :

ԱՍԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Շատ ճիշդ է Ստեփան
փառայի այս գիտողութիւնը. վասն զի ինչ որ
Ազգային ժողովոյ կը սրատանի ընել, զայն
Ընտրող. Ժողովն ինք կընէ, և ասի Սահմա-
նադրութեան ոգւոյն խի հակառակ է :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Թերեւ շիջելը
Ստեփան փառայն՝ որ 74 էն 75 ի Վարչութիւնը
ընտրական հրահանգ մը չինած և գրիւրու է թա-
ղերն, որուն մէջ օրէնք դրած է որ երբ ընտ-
րեալներէն մէկն անմիջապէս հրաժարի, անոր
տեղ յաջորդարար աւելի քուէ առնողն ըն-
դունուի, անկէց ի վեր է որ սցսպէս կը շարու-
նակուի : Սոյնգ է սակայն՝ որ ասի զեղծում
մ'է և կրնայ որիչ զեղծմանց ալ դուռ բանալ,
ուստի ես ալ կը ձայնակցիմ Ստեփան փառային :

ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. — [Փոխ-Պ-
տեմապետ Քաղ. Ժողովոյ] Բիշ մը առաջ սո-
սցսպմանը կառավարիւթի որ ընտրելոց յանձնա-
ուրութեան գրեքը հոս դան. քանի որ հրաժարու-
ղըն ընտրուել չհամարուիր, ինչպէս կրնայ այդ
տեսակի գիր մը դալ :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐՔԱՋԱՆ. — Կէտ մը կոյ
զոր ես չհասկցայ, մէկ կողմէ կըսուի թէ երես-
փոխանական ընտրութեանց յայտագրին հաս-
գրիւրուած ասան ընտրելոց յանձնաուրութեան
գրեքն ալ հոս բերուին, և միւս կողմէ կը սր-
հանջուի որ հրաժարող սրատահած ժամանակ
հրաժարագիրն ալ հոս բերուի. ասոնք հակասա-
կան են՝ և մէկըմէկ չեն բռներ :

ԱՍԵՔԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Մեր Կա-
ննայան թեմանը կը տրամադրէ որ ընտրելոց
յանձնաուրութիւնն գրաւոր կերպով ապահովուի.
բայց բնաւ տեղ մը չըսէր թէ հրաժարող ըլլայ
նէ, թո՛ղ Ընտրողական ժողովն զանի ձգէ և
յաջորդն առնէ. մեր երկու ուղեցոյց ունինք
մեր առջին. Ազգային Սահմանադրութիւնն և
Ժողովիս Կաննայան թեման. երկուրն մէջ ալ

չկոյ այդ տեսակ տրամադրութիւն : Վերջա-
պէս զեղծում մ'է այդ, թէ և ժամանակին
Վարչութեան կողմէ հրահանգ գրիւրուած ը-
լայ այդ մտօք, ինչպէս որո՞ւմ առաջ ըսուեցաւ :
Ասանկ բան մը գործադրելի ըլլալու համար
պէտք է իր օրէնք՝ Կաննայան թեման մէջ ան-
ցանել. բայց մինչև այն ասան այդ զեղծումն
չարձանակել պէտք չէ. ընտրողական գրութեանց
ամբողջ ծրարն Ժողովիս գաւու է : Կրնայ ը-
լալ որ Ժողովը յաջողի համարել զհրաժարողս և
հրաժարականին ետ առնել այս. Կինչու՞ Ընտ-
րողական ժողովն ինքնին ընդունի հրաժարական
մը և հրաժարելոցն տեղ ուրիշ մը առնէ : Ժո-
ղովին իրաւանցը զէմ՝ բռնարարութիւն մըն է
այս. ուստի կը կրկնեմ որ ասան գիր թէ՛ մեր-
ժարական և թէ՛ յանձնաուրական՝ Ազգային ժո-
ղովին բերուին, և չընդունողաց համար արժան
եղած անօրէնութիւնն Ժողովս ընէ և կամ հը-
րաժարողաց տեղ յաջորդն առնող տրամադրու-
թիւնը Կաննայան թեման մէջ զեղծուի, ան-
չուչտ փիճարանութեան բողէն անցունելով :

ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. — [Փոխ-Պ-
տեմապետ Քաղ. Ժողովոյ] Ըստ որում հրաժա-
րելոցն տեղ վերջէն ընտրուած անմիջ գիր զըր-
կուած և անոր յանձնաուրութիւնն ապահովու-
թեան առի առնուած է, ուստի Վարչութիւնը
յոսի գիրքի մը մէջ չմնալու համար կառավար-
կեմ որ այս անգամու համար միայ այդ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Երեւոյթանական
ընտրութիւններն՝ ինչպէս թաղերու՝ նոյնպէս
այն Ժողովին մէջ այնչափ կարեւորութիւն ըս-
տանալու մասին շատ ուրախ եմ : Ընտրական
գործադրութեանց մէջ հրաժարողին տեղ անկէ
ետքն եկած առաւելագոյն քուէի տէրն յաջորդ
տանելու սովորութիւնը նախորդ Վարչութեան
օրով հրատարակուած ընտրական հրահանգէն
ծաղում առած է. ամենքս ալ կարողացած ենք
այն հրահանգը. եթէ գիտողութեան արժանի
կէտ մը կար՝ մինչև ցարդ բերելու էինք, որ-
պէս զի գործադրութեան արդիւրէր : Ըստ ու-
րում Կաննայան թեման մէջ օրէնք մը զըծ-
ուած է որ ընտրելոցն յանձնաուրութիւնը նախ

քան զվաւերացումն ապահովուած ըլլայ, ուս-
տի հրաժարելոցն տեղ յաջորդ քուէն առնուիլը
զրուեր է ընտրական հրահանգին մէջ, որպէս
զի գիտութիւն մը ըլլայ և հրաժարմանց առ-
թիւ նորէն քուէարկութիւն ընելու տեղի չի
մնայ : Կոյն հրահանգը ես ալ կարողացած եմ
և ըստ կը յիշեմ որ անոր մէջ ըսուած է թէ
հրաժարելոցն տեղ յաջորդ քուէն առնելոցն առ-
նելու սրատագոյ մը սրատահած ասան՝ ան-
սրատահա նշանակուի գրիւրուելը տեղեկագրին
մէջ. ըսել է թէ պէտք ա՛նի այս սրատագոյն
անսրատահա նշանակուելու, և այս պէտքն ու-
րիշ բանի համար չէ, բայց միայն եթէ թա-
ղեցոյց կողմէ բողք մ'ըլլայ՝ նկատողութեան
առնուի. վասն զի հրաժարելոցն տեղ յաջորդ
քուէն առնուին արիշ բան ըսել չէ, բայց ե-
թէ փորձամանութեան քուէն առնուի : Այս
նկատմամբ երբոր թողի մը երեւոյթանական
մէկը փորձամանութեան քուէովն ընտրուի,
և անոր զէմ՝ բողքող չըլլայ, մեծամասնու-
թիւնը լուրջացն ընդունած կը համարուի : Ա-
սանկ եղած է Եկեղեցի-գարու մէջ ալ. Սերվիլէն
է՝ Եկեղեցի-գարու ընտրուելէն ետեւ հրաժարեր է, և ա-
նոր տեղ յաջորդ քուէն առնուելով՝ Բիւրբճի-
խանէտն է՝ Եկեղեցի-գարու ընտրուեր է. թաղեցիք ան-
խօսուի ընդունած են այս վերջոյն ընտրութիւ-
նը, վասն զի գիտողութիւն կամ բողք մը ըս-
ուած չէ մինչև ցարդ. թէ որ լսող մը կոյ թող
ըսէ . . .

ՋԱՅՆԵՐ. — Ոչ ոչ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ուրեմն կառավար-
կեմ վաւերացնել այս ընտրութիւնը : Մանա-
ւանդ ընտրելոցն հատարակաց համակրութեան
արժանի անձ մ'ըլլալը նկատելով, կառավար-
կեմ այս վաւերացումը : Խիստ փառային աւելի
հեռատեսութեամբ ըրած մանրադնին գիտողու-
թեանցը կը ձայնակցիմ ապագային համար, ու-
րով հուանակրան երեցած բողքներուն առաջն
առնուած կըլլայ :

ՄԵՐԵՆԵՄ - ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Ես Եկեղե-
ցարոյցի ընտրութեան վրայ չսխալուիմ. պի-

տի համաձայնիմ Ստեփան փառային զիտողութեան միայն մէկ տարբերութեամբ մը՝ զոր պիտի բացատրեմ : Երկու կէտ կայ կատարուած ընտրութեան մէջ նկատառութեան արժանի, մէկն այն է որ նախ Արթուրին Եփէնտի ընտրուեր է և նա չէ ընդուներ, միւսն է անոր տեղ Քիւրքճիխանեան Եփէնտի աւանդին, ստիկոս 73 ի Վարչութեան հրահանգին համաձայն եղած է, բայց այդ հրահանգը վաւերացուած չէ այս ժողովին, եթէ վաւերացած ալ ըլլար, այնպիսի թերութիւններ ունին՝ որ ուղղութեան կը կարծուի : Բայց Ստեփան փառային իւր զիտողութիւնը սա եղբորացութեամբ վերջացուց թէ կամ պէտք է հրաժարուիրը հաս զար և հաս սրտունն ստանար, և կամ հրաժարուցին տեղ յաջորդ աւանդն օրէնքի մէջ զեռեզել, հաս մեծ սխալ մը կայ, որ պէտք է շտիկուի, ես եթէ Եփէնտարուցի ըլլամ և զիտում որ Սարգիս Եփէնտի մերժած է և չէ ընդունած իւր ընտրութիւնը, ինչ զիտեք որ ես իմ քուէս Քիւրքճիխանեան Եփէնտիին թէ ոչ անկէ ետքինն պիտի տայի : Ուստի հրահանգին այդ կէտը սրբազրել պէտք է :

ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ես ալ այնպէս կ'արձեւեմ թէ Սարգիս Ժողովի կանոնադրութիւնն այդ արտօնութիւնը սուսած է Ընտրող Ժողովացի մասն զի կանոնադրութիւնը կըսէ թէ ժողովը չը վաւերացնէր այն ընտրութիւնն որ ընտրուցին յանձնառութիւնն սարահալի ծանուցադիր չունի Ընտրող Ժողովին կողմէ : Եթէ փառային ըսածին համեմատ Ընտրող Ժողովներն իրաւունք չպիտի ունենան հրաժարուցին տեղ յաջորդն աւանդու, այն ատեն ընտրութեանց վաւերացումն ետ պիտի մնայ և ժողովը պիտի պարտաւորի բանակցել և ի հարկին նորէն ընտրութիւն ընել ստալ : Ստոր համար ես կ'արձեւեմ թէ կանոնադրութիւնը լռելեայն սուսած է Ընտրող Ժողովացի յաջորդն աւանդու իրաւունքը :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Ըստ որում այս խնդիրն իմ զիտողութեանս վրայ ծագեցաւ, հարկ կ'համարեմ կարճ վերջարան մ'ընել : Իրաւունք է որ իւրաքանչիւր թող իւր ընտրուածն ունենայ այս ժողովին մէջ, իրաւունք

է նաև որ Արթուրին ժողովն որ զԱրթին կներկայացնէ, իւր կողմութեան վրայ ինը հսկէ, ուստի այս կողմութիւնը հանդանակող ստորեւայ ամեն մէկն Արթուրին ժողովն է որ կ'ընտրուի կամ կ'վաւերացնէ, մասն զի Արթուրին ժողովն բարձր ուրիշ հեղինակութիւն մը չկայ, սախ ըսկըղուներ մ'է, որով չէր կրնար բաժնուիլ : Ըսկըղուներն վրայ համաձայնելէ ետև, գործնակաւնին դարձի կրնայ այնպիսի եղանակներ գտնուիլ որ դժուար սրտազայներու մէջ գործադրութիւնը զիւրացնեն, օրինակի համար՝ վիճանակ քուէարկութենէն ետև ընտրուցին յանձնառութիւնն խնամարտ, ընտրելուց ցուցակին շինուած ժամանակ և կամ ուրիշ կերպով կրնայ տնօրինուիլ, բայց հիմա խնդիրը գործադրական եղանակին վրայ չէ, այլ էսկան կէտին վրայ : Պարզ ընտրական հրահանգին զոր վարչութիւնը զրկեր է թաղերուն, սա այժմ այդ հրահանգը քանի որ ժողովը վաւերացուած չէ, չեղեալ կը նկատենք Քիւրքճիխանեան Եփէնտի ընտրութեան համար, անոր ընտիր հանգամանքը ճանչցողներն մէկն ալ ես եմ, և բարեւարչութիւն մ'է մեզ այնպիսի արժանաւոր ընկեր մը ունենալ այս ժողովին մէջ, ուստի կըրնանք ընդունիլ այս ընտրութիւնն իւր վերջին բացառութիւն, ուրիշ անգամ չ'ընկուելու պայմանաւ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ուրեմն կ'ընդունիր որ սկզբունքի դէմ է այս եղածն :

ՁԱՅՆԵՐ. — Ս. յո՛, այո՛ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ի՛նչ ալ մը կայ՝ որ գուցէ սխալ ըմբանուած է, և այս է. թէ և այն ընտրական հրահանգն՝ որոյ համեմատ ներկայ ընտրութիւնը կատարուած են, չէ թէ արդի վարչութիւնն, այլ իւր նախորդն է զրկողը, սակայն արդի վարչութիւնն ալ ընդուներ և պաշտպաներ է զայն, մեր կողմէ ալ մինչև հիմա զիտողութիւն մը եղած չէ այդ մասին : Բայց ես կ'ընտրեմ որ փառային ասկէ առաջ ալ անգամ մը այս ընտրութեանց ստիկոս զիտողութիւն և առաջարկութիւն ըրած է, ուրեմն թող հասնի զրով ստալ իւր առաջարկութիւնն

որ այս անգամ չ'թաղուի և նախորդութեան երթայ :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Ոչ ոչ, սա առաջարկութիւն չէ ըրածս. զիտողութիւն ըրի և կ'ընեմ թէ Եփէնտարուցի երեսփոխանական ընտրութիւնը կատարուելուս վաւերական չէ, չորս ընտրուելներն երեքին միայն ընտրական գործողութիւնը օրինաւոր են, իսկ չորրորդինը չէ, բայց այս վերջինն ընտիր հանգամանքն ստորժանիրը սրտառելու համար կ'ընդունիմ ըսի, ընտրութիւնը իւր բացառութիւնն :

Եփէնտարուցի ընտրական տեղեկագիրն վերաց զիտողութիւնը սղառելով, Ատենապետ է. ֆէնտին Ստեփան փառային զիտողութեամբն հանդերձ քուէի դրաւ զայն : Ժողովը միաձայնութեամբ ԸՆԴՈՒՆԵՑ և վաւերացուց կատարուած ընտրութիւնը :

- Հեռուագէս՝ երեսփոխան ՀՈՉԱԿՈՒՅԵԱՆ.
- Պողոս Եփէնտի Եանակոչեան
 - Զարեհ » Օգնական խմբագիր Քուրիկի
 - Սեդուհ » Մագաուտեան
 - Մկրտիչ » Քիւրքճիխանեան

Սոյն ընտրելոյ մէջէն Մագաուտեան Սեդուհ Եփէնտի իրրեւ անգամ Քաղ. ժողովոյ ներկայ գտնուած ըլլալով, Եախազահ Սրբազան Հօր հրաւիրանաց վրայ ներկայութեան սուսման ստորագրելէ ետև անմիջապէս բազմեցաւ ի շարս երեսփոխանաց :

Երրորդ՝ Գիտանը Նիկոմիդիոյ վիճակին ընտրական տեղեկագրոյն ընթերցմանն անցնելով, այն ինչ Ատենապետը Եփէնտի ընթերցումն սխալ էր, Տ. Մատթէոս Սրբազան ընդմիջելով խօսք ուղեց, և արուեցաւ :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Գաւառական երեսփոխանաց ընտրութեան կանցնիւնը՝ մինչդեռ մայրաքաղաքի մէջ կատարուած երեսփոխանական նոր ընտրութեանց տեղեկագրեր կան տալիսին, ո՛ր են Իւսկիւտարի Ս. Խաչ և Ս. Ասրատեա թաղերու ընտրութեանց տեղեկագրերը :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վարչութեան ծանօթագրին մէջ այդ մասին տեղեկութիւն տրուած է թէ ուրիշ թաղերէ հասած ընտրական տեղեկագրեր ալ կան թէև, սակայն քննութեան կարօտ կէտեր նշմարուելուն համար Վարչութիւնը չէ կրցած զանանք ներկայացնել այսօրուան նիստին :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Իւսկիւտար Ս. Ասրատեա թաղի երեսփոխանական ընտրութեան համար Սրբազան Պատրիարքն ինձ իրրեւ սա Քարողիչ թաղին հրահանգ զրկած էր սրտառելով՝ որ ընտրութեան տեղեկագիրը Զատիկն առաջ հասնեմ : Ես իմ սրտառքս կատարելի և ընտրական տեղեկագիրը ժամանակին զրկեցի : Յաւօր կ'ըսեմ որ Վարչութիւնն իր սրտառը չէ կատարած, երբ մեր մերը կատարելիւնը Սարգիս ինչ սրտառաւ Վարչութիւնը մինչև ցարդ յատուցեցուցեր է իւր քննութիւնը :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վարչութիւնը կը հրաւիրեմ որ սրտասխան տայ թէ ինչո՞ւ իւր սրտառը չէ կատարած այս մասին :

ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. — (Յանուն Քաղ. ժողովոյ) Մատթէոս Սրբազան իւր սրտառը կատարած ըլլալը յայտնեց, եթէ ժողովը պատշաճ կը դատի Վարչութեան ալ իւր սրտառը կատարած ըլլալու կամ չըլլալու մասին բացատրութիւնը լսել, թող որոշէ և զրաւոր հարցումն ուղղէ մեզ՝ որ ըստ կանոնի սրտասխանենք :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Հարցումը կը կրկնեմ :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Կանոնադրութիւնը կըսէ թէ ատենական չըջանը Մարտի վերջերը ըմնալով փակուելէ ետև, նոր ընտրութիւնը ժամանակին սկսելով տարիկին պիտի աւարտին, և ժողովին տարեկան բացումն սուս պատրաստ պիտի ըլլան ընտրութեանց տեղեկագրերը, որովս զի առաջին նստին Օրատարըն անցնին Գիտանին կողմութեան հետ :

Արդ՝ մայրաքաղաքիս երեսփոխանական ընտրութիւնը կանուխէն կատարուած և տեղեկագրերը ժամանակին հասած ըլլալով, ցուարի է որ Արշալոյսը չէ կրցած զանոնք ամենը մէկանց ներկայացնել այսօր :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Վարչութիւնը ծանրօրէն պատասխանատուութեան տակ է. ի՞նչ պատճառաւ այդ տեղեկագրերը չէ բերեր հասանալով հարեորութիւն ունի այս խնդիրը, այս ժողովն, ինչպէս փառանք ըստ, իւր կողմաթեան տէրն է. Չտակէն առաջ ընտրութիւնը կատարուեր և տեղեկագրերն եկեր են. անկէ մինչև հիմա 50 օր է, և դեռ Քաղ. ժողովն իր բնութիւնը չէ լինցուցած :

ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. — (Յանուս Քաղ. ժողովոյ) Ըսի թէ Վարչութիւնը որատրաստ է պէտք եղած բացատրութիւնը տալ բոլոր նախահարցման օրինական ձևը պէտք է գործադրել :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Այս կէտը խիստ կարևոր է և նկատառութեան արժանի. որովհետև կանոն մը ունինք՝ որ կտրամադրէ թէ ժողովին նիստերը մայիսէն կսկսին, և մարտի վերջերը կգոյտին. ըսել է ժողովը տարւոյն մէջ միայն 11 ամիս ունի գործելու, բոլոր այս ալ անուամբ. վասն զի Չտակի և Ծննդեան ևն պատճառաւ ամբողջ տարին հազիւ 20-22 նիստ կրնայ ընել. կանոնը պայմանաւոր մը որոշած է երեսփոխանական ընտրութեանց վաւերացման համար, որ է մայիսին բացուելիք առաջին նիստը, պայմանաւոր մը ունենալ և ընտրական տեղեկագրերն սրտեալ ժաման պատրաստ չունենալ ծանր է մեզ. որ և է ընտրութեան մը արդիւնքն՝ որ տեղեկագրով կուգայ Վարչութեան, քննելու համար՝ Վարչութիւնն ուրիշ բան չունի, բոլոր եթէ սո՛ւ մէկ բանի կէտերը՝ որոշել. այսինքն, ընտրեալն Օսմանյի է, թէ չէ որոշեալ տարիքը ըստ պայման է թէ ո՛չ, մատարական կտրուութիւնը անկողմ է կամ չէ, դատարարեալ է կամ ո՛չ և կարգութիւն ունի՞ 75 զրէ տարեկան տարբ վճարելու Ազգին: Այս կէտերուն քննութեան համար

միթէ ամիսներ պէտք են. ոչ, միթէ Վարչութիւնը կկարծէ թէ ամեն բան ինք պիտի քննէ և եթէ եկած տեղեկագրերը պակասաւոր ըլլայ՝ կե՞ս պիտի գործնէ, ինչպէս որ ես ժողովին տեսնուած եղած ժամանակս տեսայ որ այնպէս կշարունակուէր և ղտողութիւն ըրի այդ մասին. եթէ Վարչութիւնն այս կարծիքին մէջ է, կը սխալի: Արդ բանի որ կանոնին այն տրամադրութիւնն՝ որոյ համեմատ ընտրական տեղեկագրոյ ամենն ալ պէտք է ին այսօր ներկայացուի ժողովոյս, անգործադրելի կմնայ, և այս կերպով ժողովը անդամաւորութեան և անգործութեան կը դատարարուի, պէտք է պահանջենք Վարչութեանն՝ որ յաջորդ նստին անպատճառ բերէ բոլոր այն տեղեկագրերը՝ զորս այսօր չէ կրցած բերել, և այսպէսով գոյնք այս միջադէպը, հարցում չունինք և պատասխանի չենք սպասեր :

ԲԱՋՄԱԹԻԻ ԶԱՅՆԵՐ. — Կը կրկնենք :

ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. — (Յանուս Քաղ. ժողովոյ) Առանց ըսելու Վարչութիւնը դատարարուել չենք ընդունիր :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ. — Կտակիք, երբէք դատարարութեան խօսք ընող չկայ :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Գրաւոր հարցում կարահանջէ Վարչութիւնը :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ. — Ի՞նչ իրաւամբ. հարցման խնդիր չկայ. Սահմանադրութիւնը և Ազգային ժողովոյ կանոնադրութիւնը զգած են որդէն ինչ որ պէտք է ընել Վարչութեան այս պարագային մէջ :

ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. — (Յանուս Քաղ. ժողովոյ) Այսօր կորոշուի դեռ այս քննութեանց մասին Վարչութեան հետեւելիք ընթացքը, Վարչութիւնը մինչև ցարդ ինչ հրահանգ որ դատած է, ըստ այնմ վարուած է. եկած տեղեկագրերուն մէջ զանազան թերութիւններ կնշմարուին, պէտք է յստակօրէն զրծուին Վարչութեան բնակելի կէտերն այս ընտրական խնդիրներուն մէջ :

785-54

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ. — Կանոնադրութեան ընտրական մասին վերաբերեալ յօդուածն :

Ատենապետը կարգաց հետեւեալը : « Յօդ. 3. — Ժողովը չվաւերացնէր զայն « ընտրութիւնն՝ որ ընտրեալին յանձնառութիւն « առահող ծանօթագիր չունի Ընտրող ժողով « վին կողմէ և ընտրելութեան պայմաններն ա « պահող ծանօթագիր՝ Պատրիարք Սրբազա « նին կողմէ . . . » :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ. — Ընտրելութեան սպամաններ ըսելով կհասկցուին այն կէտերը՝ զորս սրահ մը յառաջ թուցի :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Եթէ ընտրական գործողութեանց համար բողոքներ կան, զանոնք ո՞վ պիտի քննէ :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ. — Ազգային ժողովն ինք կրննէ յանձնաժողովի մը ձեռք, և եթէ հարկ զատէ Վարչութեան կյանքնէ քննութիւնը: Ըրազիրները կեցած են, կրնան բողոք բանալ եթէ ընտրական ղեղձում մը տեղի ունեցած է, կուսակցութիւններ ունինք, որոյ իւրաքանչիւրն ղինքը հաստատ բանելու համար որ և է պարագայ մը եթէ տեղի ունեցած է, չուտող երևան կհանէ. նոյն խի ես գիտցածներ ունիմ, զոր եթէ ուղէի կրնայի յայտնել ձեզ : Վերջապէս այս ժողովն որ Ազգին ամենէն բարձր ժողովն է, ինք կը անօրինէ իր կազմութեանը վերաբերեալ բաները. ուրիշը միջամտելու իրաւունք չունի, ինքն ալ ուրիշի կարօտ չէ :

Փաշային առաջարկութեան համեմատ և Ժողովին ընդունելութեան վրայ Ատենապետ է. ֆէնտի յետ հրաւիրելոյ դժադ. ժողովն՝ որ մը նայեալ ընտրական տեղեկագրոյ ամենն ալ յաջորդ նստին ներկայացնէ, գոցեց միջադէպը, և անցաւ Նիկովիոյ վիճակի տեղեկագրոյն ընթացման շարունակութեանը :

Ատենապետը էֆէնտի շարունակեց և լրացուց նոյն տեղեկագրի ընթացումն, որ է :

Ատենապետի Սրբազան Պատրիարք Հայր, Նախագահ Ազգային Ընդհ. Ժողովա Հայոց Թուրքոյ :

Մտրո 4 թուականաւ և 58 համարաւ առ Գեր. Առաջնորդական փոխանորդն վիճակիս ուղղեալ պաշտօնական գրութեամբ մի վիճակիս Գաւառական Երեսփոխանին հրաժարումը ծանուցանելով, կը հրամայէիք նոր երեսփոխանի մ'ընտրութիւնը փութով կատարել և ընտրական քննիչ մասնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած յատուկ հրահանգին համաձայն տեղեկագրել Ձեր Բարձր Սրբազնութեան :

Վիճակիս Քաղ. ժողովն նախապէս խորհրդակցելով Գեր. Առաջնորդական փոխանորդի հետ և նոյն ընտրութեան ստիպողականութիւնն ընդունելով, որոշած էր Գաւառական Ընդհ. ժողովս գումարել և այս մասին պարտուարաւ չաճն 'ի գործ զնելու հոգն ինքն ստանձնելով, թողարած էր նորին Գերապատուութեան մեկնել 'ի Կէյօէ և յԱտարադար վասն կարգադրութեան ինչ ինչ ստիպողական գործոյ :

Արդ, ըստ այնմ նախորդ կարգադրութեան՝ այսօր գումարեցաւ Գաւառ. ժողովս, որ ինչպէս գիտէք, 42 երեսփոխաններէ կը բաղկանայ և 31 երեսփոխանաց մասնակցութեամբ քուէարկութիւնը կատարուելով՝ հետեւեալ արդիւնքն ունեցաւ .

- 1. Մեծ. Կարապետ էֆ. Ս. Խեթիճեան խորհրդակցութիւն 27
- 2. » Աւերբախ էֆ. Սաղայեան » 2
- 3. » Տօրթօր Ռախայէլեան էֆ. » 1
- 4. » Փեթրաք էֆ. Էսմէրեան » 1

Հետեւապէս Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Ս. Խեթիճեան 27 քուէից ամենաբացարձակ առաւելութեամբ Գաւառական երեսփոխան ընտրուած ըլլալով, Գաւառական Ընդհ. ժողովս յիշեալ էֆէնտի Ս. Պաշայեան Վարչութեան հաստատութեանէ 'ի վեր խիստ արժանաւորութեամբ շարունակ երեսփոխանութեան՝ ստացուն վարելը նորա յանձնառութեան երաշխաւորութիւն մը համարելով, քաջայայտ է թէ այս անգամ ևս կը բարեհաճի ընդունիլ սոյն երեսփո.

խանական ընտրութիւնը և ազգասիրարար ներկայ գտնուել Ազգային պատկասելի ժողովոյը նիստերուն . ուստի Պաւառական ժողովս կը վաւերացնէ իւր այս ընտրութեան արդիւնքը Զեղ ներկայեւ առ ՚ի վաւերացումն :

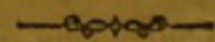
Այսու պատեհաւ Պաւառ. Ընդհ. ժողովս պարտք կը համարի խորին շնորհակալութիւն յայտնել վիճակիս նախկին երեսօտիական Ալեմիւզիւրտանեան Մեծ. Տիգրան Էֆէնտի որ երկու տարիէն աւելի ժամանակ հաճեցաւ կատարել իւր երեսօտիական պաշտօնն ու արտատարութիւնը :

Մնամք Ամենապատիւ Բարձր Արքայնութեանդ ամենախոնարհ ծառայք

՚ի զխնայ Պաւառ. Ընդհ. ժողովոյ վիճակիս Նիկամիդիոյ Առօրեայ նախագահ ԱՐԻՍԱՒԷՍ ՔԱՀԱՆԱՅ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Քաննայոյի Ստեփանոս ԱԶԱՐԻԿ ԳԷՈՐԳԵԱՆ Ս. ՄԻՐԵԱՆ 1 մայիս 1877

Սաւաճնորդարանիս Հայոց Նիկամիդիոս

Ք.

ԺԱՆՍՈՐԹԱԳԻՐ ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Վսեմաշուք Ատենապետ

Ազգային երեսօտիական ժողովոյ

Երկրորդ վիճակաւ դադարեալ Պէշիկթաշ և Եէնի գախու թաղից երեսօտիականայ տեղ նորոգ ընտրութիւն կատարուած և տեղեկագրերը Ընտրողական ժողովոյ կողմէ հասած ըլլալով, Քաղաքական ժողովը բննեց ընտրելոց Սահմանադրական հանգամանքը և Սահմանադրութեան համեմատ դուռ : Ըստ ոչոյսմ Պէշիկթաշին երեսօտիական ընտրուած են

Անդրանիկ պէյ Արճիկեան
Ալիքրան Էֆ. Խօրատանճեան
Բարսեղ » Հարաճեան

և Եէնի գախուցէն երեսօտիական ընտրուած են,
Մկրտիչ Էֆէնտի Քիւրճիկեան
Սեպուհ » Մարտապետան
Պօլոս » Ժամակոչեան
Զարեհ » Օղնիկ. Խմբագր. Բարբէյի

Նոյնպէս Նիկամիդիոյ վիճակի հրաժարեալ երեսօտիականին տեղ կատարուած ընտրութեան տեղեկագրերը յիշեալ վիճակի Պաւառական ժողովոյն կողմէ հասած ըլլալով, Քաղ. ժողովը բննեց ընտրելոց Սահմանադրական հանգամանքը և Սահմանադրութեան համեմատ դուռ : Ընտրուած է

Կարապետ Էֆէնտի Խեթիճեան

Սոյն ընտրելոց յանձնառութիւնն ալ ուրս հաւուած ըլլալով, ընտրական տեղեկագրոց հետ ներկայ ծանօթագիրս կը մատուցանեմք Ազգային ժողովոյը ՚ի վաւերացումն, և կը յաւելումք նաև որ թէև ուրիշ թաղերէ ալ ընտրական տեղեկագրեր հասած են, սակայն բնութեան կարօտ կէտեր նշմարուելուն, Քաղ. ժողովս չէ կրցած զանոնք ներկայացնել Ազգային ժողովոյ ոչոսրուան նիստին :

6 մայիս 1877 Մնամք յարգանք

՚ի զխնայ Քաղ. ժողովոյ Աղբ. Վարչ. Ստեփանայոյի Քեր-Ստեփանոս ԅ. ՊՅՅԱՃԵԱՆ Ս. ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ

Ի Պարբերմի ԶՀայոց Կ. Պօլիս

Ատենապետ Էֆէնտի Նիկամիդիոյ կարգացուած տեղեկագրին վրայ ՚ի զխոտրութիւն հրաւրեց զերեսօտիականներն :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Տեղեկագրին թուականն ի՞նչ է :

ԱՏԵՆԱԳՊԻՐ ԷՖ. — 1 Մայիս 1877

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Խօսք կուզեմ :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Իւսկիւտարէն զրկած մեր տեղեկագրին թուականն ալ ըսեմ, մարտ 14 է :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Տեղեկագրեր կ'ըսէ թէ Պաւառական ժողովը 42 անգամ է կը բաղկանայ . այս ամէնուն հրաւիրն ե՞րբ եղեր է չ'ը յիշեր . Նիկամիդիոյ մը զիս տեսաւ . այսօր , որ սրտովս թէ սուանց սրտակալ բացակայ անդամոց՝ ներկայ գտնուողներուն թիւը բաւական համարուելով անմիջապէս ընտրութիւն կատարուեր է : Պահէ 8 օր սրայմանածամ՝ տալ հօրկ էր Պաւառ. ժողովոյ անդամոց , սրղէս զի հետադանուողներն ալ կարող ըլլային զալ ներկայ գտնուել :

ԱՏԵՖԱՆ ՓԱՇԱ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Երբ 42 անգամ անկեցող ժողովի մը 31 ին ներկայութեան 27 բուէով Խեթիճեան Էֆ. երեսօտիական ընտրուած է, բնաւ արբիւնութիւն մը չեմ տեսներ այս ընտրութեան մէջ : Քանի որ տեղեկագրեր բանի հողի դուանը նէ հրաւիրեցինք չ'ըսէր և քանի որ այս նկատմամբ բուն տեղէն բողբ ալ չ'կայ , ևս այնպէս կը հասկնամ թէ բողբ անդամոց ալ ժամանակին հրաւիրողը զրկուած և օրինաւորապէս ընտրութիւն կատարուած է : Ուստի Փաղաղեան Էֆէնտի զխոտրութիւնն իրաւացի չ'եմ գտներ և Խեթիճեան Էֆէնտի ընտրութիւնը վաւերացունել կ'աւաջարեմ :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Իւս խօսքս չ'աւարտեցի . ևս այնպէս կը հասկնամ տեղեկագրին թէ մի և նոյն օր Պաւառ. ժողովը հրաւիրուեր և միևնոյն օր ընտրութիւն կատարուեր է . այնպէ՞ս է մի , կը խնդրեմ , տեղեկագրին անգամ մ'ալ կարգացուի . . .

(Սյս միտցիկն տեղեկագրի կրկին կարդաց Ստեփանայոյի Էֆէնտի) Այսօր 1 մայիս գումարեցաւ , կ'ըսէ տեղեկագրին . ինձի տեղեկութիւն հաղորդողն ալ կ'ըսէ թէ օր առաջ հրաւիրողը զրկուած չ'է ամէնուն , և Նիկամիդիոյ մէջ զըստուող երեսօտիականները կանչեր անմիջապէս քուէարկութիւն ըրեր են : Ինձի ինչ որ հաղորդեցին , ևս ալ նոյնը ժողովին հաղորդել սրտաւոր եմ : Ուստի այս կէտը հարցնելու և ըստուղելու է Պաւառ. ժողովին : Սակայն ինչ զարմանալի զուգադիպութիւն է այս օր մինչդեռ

անդին Նիկամիդիոյ մէջ մայիս 1ին կատարուած ընտրութեան տեղեկագրին այդչափ ստիպողութիւն տալով՝ մայիս 6ին ժողովոյս կը հասցնեն , տարուած ընտրութեան տեղեկագրերը չ'են բերեր : Հարկաւ նկատուաներ կան ասօր մէջ , և մեր պէտք է զանոնք իրոյս հանենք : Սրբազան Հայրն իր բացման ատենաբանութեան մէջ գանգատեցաւ կուսակցութեանց դէմ . պիտի տեսնէ այժմ թէ սրչափ հարկուոր են կուսակցութիւնը որ ձեռք առնուած այլ և այլ դիտումներն կամ նկատումներն իրոյս հանեն և արգելուն . ինչպէս որ երեսօտիականական ընտրութեանց տեղեկագրերը բերելու կամ չբերելու մասին ՚ի գործ զրուած դիտումներն այսօր յերեան կելլեն : Խնդիրն մեզի համար Խեթիճեան Կարապետ Էֆէնտի անձին վրայ չէ , Խեթիճեան Էֆէնտի պիտանի անձ մ'է այս ժողովին համար . եթէ Պէշիկթաշին կամ Նիկամիդիոյն չ'ընտրէ զինքն , Վանային կամ ուրիշներ կ'ընտրեն անշուշտ : և ևս առաջինը կըլլամ անոր երեսօտիականական վաւերացմանը համար բուէ տալու . սակայն ինչո՞ւ համար Նիկամիդիոյ մայիս 1 ին ընտրութիւնը մայիս 6ին ժողովոյս կը հասնի , և Պօլոս մէջ երկու ամէն ՚ի վեր կատարուած ընտրութեանց տեղեկագրերը չ'են հասնիր մեզ . այս մասին բացատրութիւն չի ըսեցինք : Իւսկիւտարի Սէլամիէ թաղէն երեսօտիական ընտրուած է Ստեփան վաչան , տեղեկագրերը դեռ չ'բերուեցաւ հոս որ զխոտնար թէ պիտի կրնանք վաւերացընել զոյն և այսօր ատենապետի ընտրութիւնն ալ կատարել կամ ոչ :

ՄԵՐԵՆԷՄ-ԳՈՒԼԻ ԅ. ԷՖ. — Փախաղեան Էֆէնտի զարմանալի զուգադիպութիւն մը կը նրշմարէ Խեթիճեան Էֆէնտի ընտրութեան տեղեկագրոյն այսչափ շոյտ ներկայացուելուն և Իւսկիւտարինը ևս մնալուն մէջ : Հոս սղտի կէտ մը կայ զոր պարզել կ'ուզեմ : Խեթիճեան Էֆէնտի իրր Պէշիկթաշի երեսօտիական ինքզինք զաղարեալ նկատելով Քաղ. ժողովին զուգեք հրաժարական տուեր էր և չ'էր ուղեր այսօր ներկայանալ ժողովոյս . իսկ Քաղ. ժողովն

Նիկոսիոյ ընտրական տեղեկագրին օրինաւորութիւնն իւր քննիչ Յանձնաժողովէն ստուգելէ ետե թերեւ խեղճեան Էֆէնտիի փոփոխարութեանը փոխարէն քաղաքապարութիւն մը ընել ուղեւոր նոյն տեղեկագիրը փոփոխուցած ըլլալու է :

ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ. — Էս դադարեալ երեսփոխաններէն մէկն եմ , և այժմ կրկին ընտրուած . բայց ընտրութենէս ետքը յանձնառութեան գրոյս լրագրաց մէջ հրատարակուելէն և Սրբազան Պատրիարքի հրատարակիչն ընդունելէ ետե , մտքէս ալ չէր անցնէր որ իմ ընտրութեանս վրայ Քաղաքական ժողովն քննութեան կէտեր նշմարեր է , որով իմ այսօրուան Ժողովին հրատարակիչս իմ նախկին երեսփոխանութեանս շնորհն է . եթէ զխնայի զայս , իր հաւատեմ Չեզ որ ես ալ չէի դար Ժողովիս , զի ես ալ խեղճեան Էֆէնտիի չափ ամօթխածութիւն ունիմ , թէև Քաղաքական ժողովին չէի զխնայ հրաժարելու համար , զի Երեսփոխանական ժողովին հրաւերին հրաժեշտը Քաղաքական ժողովին չարտիր սյլ նոյն խել Երեսփոխանական ժողովին :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Ինչո՞ւ կերկարէր պատճառներ որոնելով , ես ատենարանութեանս մէջ բացատրեցի պատճառները :

ԵՆՈՒՍՈՒՑԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Սրբազան Հօր այսօրուան ատենարանութիւնը լսելէ ետե , որով սէր քարոզեց և հրաւեր կարգաց մեզ սիրով ու մտաբանութեամբ վարուելու , չեմք չկըրնար կարծեմ չկարմրիլ եթէ նորէն իրարու գաղափարացը վրայ կասկածելու ելնենք կամ կասկածներ յայտնենք անոնց դէմ՝ որ այս տեղեկագիրները մեզ բերելու պաշտօնն ունին : Քանի որ մնացեալ տեղեկագրաց համար ըսուեցաւ որ անոնք ալ առաջիկայ նստին բերուին , ալ ինչ հարկ կայ անոնց վրայ խօսքն երկարել : Հիմա Նիկոսիոյայէն եկած ընտրական տեղեկագիր մը ունինք մեր սուջև , որու մասին մեզի հարկ եղածն է նկատել միայն թէ արդեօք կատարուած ընտրութիւնն օրինական թերութիւն մը ունի՞ թէ ոչ : Ահա այս է մեր ընկերն . երբ

խնդրոյն այս սահմանէն դուրս ելնենք , և փոխանակ տեղեկագրին օրինական կէտերուն վրայ վիճարանելու խուզարկենք թէ ինչո՞ւ Չ ամիս առաջ կատարուած ընտրութեան տեղեկագիրը չ'բերուիր և Յ օր առաջ եղածինը կը բերուի , այն ասան Սրբազան Հօր պատուէրին և խրատուցը համաձայն վարուած չ'ենք ըլլար , և ըրած յանդիմանութեանն արժանի կ'ըլլանք : Այս վայրկեանէն ետե մեր զմեզ ուղղել ջանանք . եթէ երբէք ես ալ մասնակից եղած եմ անուղիղ ընթացքի մէջ գտնուելու , իմ մասին պիտի ջանամ այսուհետե ուղղութեան դժէն չ'խտորելու : Սրբազան Հօրն ըսաւ թէ ամենուր նպատակը մէկ է , նա մեր խոստովանահայրն է , ուրեմն 'ի կարգ խնդրոյն դառնալով՝ օրինական կէտի մասին մեր զխոստովութիւններն ընենք :

Ինչիմիտէն տեղեկագիր մը եկած է , թե ըսա սրահասութիւն մը ունեցած լինի , զոր Ա արչութիւնը չէ կրցած շօշափել , և մեր այդ պահասութիւնը շօշափելով Ա արչութեան դէմ բան մը ըրած չենք ըլլար : Տեսնենք ուրեմն թէ իրօք այդպիսի սրահասութիւն մը կա՞յ : Փափաղեան Էֆէնտի ի լրոյ խմոցածը հաղորդելով ըսաւ թէ Պառաւական ժողովոյ անդամք ժամանակին չեն հրաւիրուեր , ես այդ զխոստովեան զլիսովին անհամաձայն պիտի լինիմ . վասն զի եթէ ստուգուի խել որ միւսնոյն օրը հրաւիրուեր և ընտրութիւնը կատարեր են , միթէ այս պարագայն սրատճառ կրնա՞յ ըլլալ օրինապէս կատարուած քուէարկութիւն մը ոչընչացնելու , ո՞չ . մանաւանդ որ այս մասին բողբոջ չկայ , ինչպէս փաշան ալ ըսաւ , ուստի չենք կրնար հետեցնել թէ անկանոնութիւն մը պատահած է : Իսկ Փափաղեան Էֆէնտիի ըսածն ալ՝ թէ Նիկոսիոյայի երեսփոխանէ մը ըսած է , անհաւատովի է չեմ ըսեր , 42 անդամներէն 31ը ներկայ ըլլալով՝ 27 բուէ մէկ անձի մը սուեր են . ըսել է 4 ձայն սրահաս . միթէ չկրնա՞ր ըլլալ որ այս չորակն մէկն իւր ուղղածը ընտրուելուն համար այդ զխոստովութիւնն ըրած ըլլայ :

Խօսքս կվերջացնեմ եզրակացնելով որ քանի որ այդ կէտին վրայ բողբոջ մը չկայ , և քուէարկութիւնն օրինապէս կատարուած է , մեզի

ուրիշ բան չմտար ընել , եթէ ոչ վաւերացնել այն ընտրութիւնը :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Մայիս 11ն մինչև 6 բողբոջու միջոց չկայ , հաղիւ կարճ տեղեկութիւն մը ինձ հաղորդող գտնուեցաւ այսօր :

ՇԱՀՊԱԶ Ն. ԷՖ. — Ինձ համար ալ օրինաւոր է այդ տեղեկագիրը և պէտք է վաւերացնել . այսբան երկարել չարժէր :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Փափաղեան Էֆէնտի , շատ ըսա . բայց քանի որ զխանին վրայ այդ ձեղի ըսուածին համաձայն բողբոջու մը չկայ , աւելորդ է այլևս խօսիլ այս նիւթին վրայ :

ԶԱՅՆԵՐ. — Քուէի դրէր :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Ինչպէս Սրբազան Պատրիարք Հօրն , նոյնպէս մեր երեսփոխանն ալ կրտարինք՝ որ սիրով վարուինք : Սէրը թաղաւորելու համար արդարութիւնը պէտք է գործադրել . երբ արդարութեան գործադրութիւն չըլլայ , սէրը չկրնար թաղաւորել . Ետե սուֆեան Էֆէնտի զուգադիպութեան տալու չէ ըսաւ , բայց ինչպէս կարելի է որ մտաւի մէջ կատարուած ընտրութեան մը տեղեկագիրը մայիս 6ին չբերուիր և մայիս 11ն կատարուածը մայիս 6ին կրերուի . միթէ ասոր մէջ արդարութիւն կա՞յ :

(Քննախոսներ)

Բաւական կհամարիմ այսչափը հաստատուելու համար թէ մասնաւոր զխոսում կայ այս պարագային մէջ . սակց պառջ գաւաւներուն մէկէն՝ չեմ յիշեր Պաղտատէն թէ Տիգրանակերտէն եկած տեղեկագիր մը Ա արչութիւնն ետ գործուցեր էր Պառաւական ժողովոյ անդամոյթիւր նշանակուած չըլլալուն համար . զիտէր Ա արչութիւնն այդ թիւը , բայց դարձեալ հարցուածել պէտք տեսեր էր , շատ աղէկ . Նիկոսիոյ տեղեկագրին մէջ ալ որ մայիս 1 թուականը կրկն , երբ կրէ թէ այսօր գումարեցինք ժողովը , թող հարցուի թէ արդեօք այսօր ըսելով մայիս 11ն հրատարակած է ժողովը : Նիկոսիոյ

շատ հետի չէ սակէ , այսօրվընէ հետագրով կրնայ հարցուիլ , եթէ մասնաւոր զխոսում մը չկայ . թող հարցուի և ետքը վաւերացուի : Այս է իմ ստաջարկութիւնս :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Նիկոսիոյ տեղեկագրին ամթիւ զխոստովութիւն կըլլայ և կառաջարկուի հարցնել թէ Պառաւ . ժողովն ե՞րբ հրատարակած է , օրինաւոր է այս զխոստովութիւնը և ես ուղեւոր կասկածները փարատել , քիչ մը ստաջ Փոխանորդը քովս կանչեցի , և ցուցնելով իրեն Նիկոսիոյ զխանադարը Լակիճեան Խտարով Էֆէնտին՝ որ հոս ունիլըրաց մէջ կը գտնուի , հարցնել տուի և իմացայ որ սպրիլ 20 ին հրաւեր զրկուեր է մայիս 11ն համար . թէ որ Ժողովը կուզէ , նորէն թող հարցնէ Լակիճեան Էֆէնտին , ահա՛ հոս է :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Օրէնք չէ որչի հարցնել . Չեր Սրբազանութեան վրայութիւնը բաւական է :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Ուրեմն տեղեկագիրը քուէի դրէր :

Հետեապէս Ատենապետ Էֆէնտին քուէի դրաւ Նիկոսիոյ տեղեկագիրը եղած զխոստովութեամբ հանդերձ . ժողովը մեծադոյն մասի հաւանութեամբ ԸՆԴՈՒՆԵՑ և վաւերացուց կատարուած ընտրութիւնը : Ուստի երեսփոխան ՀԸՈՒԶԱԿՈՒՅԵԱՒ Կարապետ Էֆէնտի խեղճեան :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ստեանը պիտի գոցենք . որովհետեւ ժամանակը ուշ է , ուղերձի յանձնարարութեամբ ստաջարկուեցաւ , ինչ պիտի ընէր : Բայց անկէ առաջ Խօստովեան Պողոս վարդապետի ստորագրութեամբ նամակ մը կայ զիւսնին վրայ , այն կարդանք :

Չայս ըսելով Ատենապետ Էֆէնտին կարգաց յիշեալ նամակն որ է .

Վսեմափայլ Ատենապետ փաշա Սահմանադրութիւնը գործադրելու պաշտօնով ստժամանակեայ կերպիւ Պղկճիկ երթաւ .

լուս համար, կողաչեմ որ երեսփոխանաց ցանկին մէջ զիս ճանապարհորդ նշանակելու շնորհ ընէք :

Վսեմութեան ձերու՛մ

1877 Տորոս 27 Ս. Ղովարար ծառայ
Կ. Պոլիս ՊՕՂՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
ԽՕԼՏԱՄԵԱՆ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Ես առաջնորդի տեղապահութեան պաշտօնով զբիւժեմ եմ Պողոս վարդապետան, որեմն ճանապարհորդ զրեւն ինչ ըսել է :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ինք կըտէ թէ առժամանակեայ կերպիւ գնացեր է. ուստի ըստ օրինի ճանապարհորդ համարուելով հրաժարեալ չսեղաւիր. եթէ պաշտօնը շարունակելի ըլլայ, այն տանն գործը կ'իսխուի :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Եստ աղէկ, որեմն որոշեցէք որ պաշտօնով դուրս զրկուած վարդապետներն այսուհետեւ ճանապարհորդ պիտի համարուին :

ԱՏԵՖԱՆ ՓԱՇԱ. — Ես որիչ ելի թի մը վրայ խօսելու համար թէ երեմն ելայ, բայց նախ Խօշտամեանի խնդրոյն վրայ Արքայան Հօր բրած զխտորութեանը պատասխանեմ : Արքայան Հայրն իրաւունք ունի վստանալու Պողոս վարդապետին ճանապարհորդ եմ գրելուն համար, եթէ ճանապարհորդ ըսելը միայն իր հաճոյիցն համար տեղ մը գացող ըսել է, բայց կարծեմ մարդ կրնայ զինքն ճանապարհորդ անուանել եթէ իր անձին առողջութեան և կամ մասնաւոր և առժամեայ պաշտօնով մը կը ճանապարհորդէ. եթէ Պողոս վարդապետը ստուգիւ Սահմանադրութեան դործագրութեան պաշտօնով տեղ մը զրկուեր է, պաշտօնն առ ժամեայ ըլլալով ճանապարհորդ ժամանակը ինքզինք ճանապարհորդ կրնայ անուանել և իրաւունք ունի, մանաւանդ այն պատճառաւ որ մեր կանոնադրութիւնը օրինաւոր բացակայ միայն անոնք կը ճանչնայ որ կամ կը ճանապարհորդեն կամ կը հիւանդանան և թաղերինն հրոյ ճարտի կ'երթայ : Բայց եթէ

Պողոս վարդապետն ո՛չ առժամեայ կերպիւ պաշտօնի մը կոչուեր է, ճանապարհորդ բառին պատրուակաւ Երեսփոխանաց կարգը չ'կրնար մնալ, զի անհնարին է Պատուատ պաշտօն վարել և միանգամայն Կ. Պոլիս Երեսփոխանութիւն ընել :

Գալով բուն խնդրոյն՝ որուն համար խօսք ուղեցի, այս է. Արքայան Հայրն իւր բացման ճառն առաջարկութեամբ մը վերջացուց, ըստ թէ Գողովոյն նոր տարուան շրջանը բանանք, բայց առժամանակեայ կերպով նիստերը դադարեցրենք, որովհետեւ ժամանակը փութուի է և վրտանդ կծագի ըստ, շատ ստոյգ և շատ նախատեսութեամբ զուրցուած խօսք մ'է այս. բայց սա ալ ստոյգ է որ եթէ կայ ժամանակ մը որ Աղգին Երեսփոխաններն պիտի է մեկտեղ խիտ առ խիտ մնան իրենց Պլիտոյն քով համարարեալ և իրարու աջակցութեամբ հակեն Աղգային իրանց պահպանութեան և օրինաւոր սեղանութեան տակ գործոց, այս ժամանակն է որ անխառն պատերազմ մը ամեն Աղգի բաղդն փտանգի ենթարկած է. ուստի ինչպէս զօրապետ մը՝ որ փտանգ եղած ժամանակ իւր դունդին գլուխը կանգնելով հրամաններ և հրահանգներ կուտայ, մեք ալ ամեն վտանգ յանձն առնելով պիտի է մէկտեղ մնանք և պաշտօնինս կատարենք : Հետեապէս Արքայան Հօր նախատեսութեանը շընորհակալ ըլլալով հանդերձ կառաջարկեմ որ շարունակենք մեր նիստերը. մանաւանդ անոր համար որ եթէ Աղգ, ժողովին նիստերը դադարին, Աղգայինք միայն զՎարչութիւն պիտի տեսնեն հսկող իրենց իրաւանց և ըստ որում Վարչութիւնն ինչպէս ամեն իշխանութիւն, անկարելի է որ ամենուրեք հաճելի ըլլայ և վստահութիւնը փայտի, ուստի Աղգն սրտի անձկութեան պիտի ենթարկուի. այս պոյմանաւ պիտի է մնանք և գործենք. բայց փափաքելի է որ հոս եկած առեւնիս ամեն բան մտնանք ազգին օգտին համար :

ՁԱՅՆԵՐ. — Ենորհակալ ենք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Փառային Գողովոյն ըստ կանոնի շարունակուելու առաջարկութիւնը բուխի կ'ընեմ, ով որ կընդունի, ձեռքը վեր վերցնէ :

Գողովը միաձայնութեամբ ԸՆԴՈՒՆԵՑ Ստեփան փառային Գողովոյ գումարաւմները ըստ կանոնի շարունակելու առաջարկութիւնը :

Որոշուեցաւ յաջորդ նիստն 8 օրէն դումարել մնացեալ ընտրական տեղեկագիրները գալու պոյմանաւ, զոր ի դիմաց Վարչութեան Մագսուտեան Սեպուհ Էֆէնտի խաստացաւ բերել :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՅ. — Լսեցի թէ Կարապետ Էֆ. Պետկոնց ծանր և անբուժելի հիւանդութեան մէջ է եղեր. Կոստան փառա ալ պաշտօնով դուրս գացած է. ասոնք Միջագիւղի Երեսփոխան են, եթէ ստոյգ են, հրահանգ պիտի է զրկուի՝ որ ասոնց տեղ ուրիշներն ընտրուին :

ՓԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Յարութիւն է Քէնտի Տատեան և Սիմոն պէյ Մագսուտեան երկու ամուսն բացակցութեան արտօնութիւն առած էին, բայց եթէն ուր ամիսներէ ի վեր բացակայ են, ասոնց համար պիտի է անօրէնութիւն մ'ընել :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Կոստան փառա ճանապարհորդ է, անոր տեղ ընտրութիւն չըլլար :

ԱՏԵՖԱՆ ՓԱՇԱ. — Կարծելով թէ Խօշտամեան Պողոս վարդապետ Սահմանադրութեան գործադրութեան համար գացած է, իրաւունք տուի իրեն ճանապարհորդ գրելուն, բայց որովհետեւ այժմ կրնանամ որ առաջնորդական պաշտօնով զրկուեր է Արքայան Պատրիարք Հօր կողմէ, հետեւաբար ճանապարհորդ եմ գրելը Պատրիարքական և վարչական ակնածութեան դէմ ըլլալը բացարձակ կը հրատարակեմ :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՅ. — Ես ալ կը յայտարարեմ որ երեսփոխանական պաշտօնի մէջ զըսնուող եկեղեցականաց վրայ Պատրիարքական իշխանութիւնը այնպէս բացարձակ չտարածիր, ինչպէս որ կրնայ տարածիլ երեսփոխան չըլլալ նուող միւս եկեղեցականաց վրայ. վասն զի կըրնայ ըլլալ որ Պատրիարք մը (Ներսէս Արքայան) նին համար չէ (խօսքս) Գողովոյն մէջ գտնուած եկեղեցական կարեւոր անդամներէն մէկն երբ որ

ուղէ դուրս նետել, մինչև իսկ Գողովին օր մ'առաջ պաշտօն մը կուտայ անոր և դուրս կըլիկէ : Ամեն հաւանական պարագաները մտածել պիտի է. այս Գողովը պիտի ունի կարեւոր եկեղեցականաց, անոնցմէ ըստ անեւրու համար. ուստի դուրս նետուելու վտանգին մէջ չձգելու ենք զանոնք :

ՁԱՅՆԵՐ. — Սխալ է այդ կարծիքը. չենք ընդունիր :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՅ. — Ես իմ կարծիքս կարող եմ հաստատել : Սահմանադրութեան մէջ տեղապահ անուանով մնացուն պաշտօնեայ չը կայ. տեղապահութեան պաշտօնն առժամանակեայ է. երբոր եկեղեցական մը քուլով առաջնորդ ընտրուի և երթայ, այն ատեն կը սրբուի երեսփոխանական ցանկէն :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Բաւական խօսուեցաւ այս խնդրոյն վրայ. գոհ եմ որ եկեղեցականք կարեւորութիւն ունին եղեր ամեն ժամանակ աշխարհականաց ըստ տարու համար, ինչպէս կըրնան Սուրբ Սահակ և Սուրբ Մեսրոպ. կը մաղթեմ որ եկեղեցական և աշխարհական այսպէս համընթաց երթան : Եթէ դուք հոս կարեւոր եկեղեցականաց այդչափ պիտի ունիք, հարազատուենք ո՞րչափ պիտի ունին, որ ամենին աւելի կարօտ է ժողովուրդը լուսատու հովիւներու. ես այս զխտորութիւնս որ ըրի Պողոս վարդապետի մասին, հասկընալու համար էր թէ արգեօք պաշտօնով դուրս զրկուած եկեղեցական մը կրնայ ճանապարհորդ գրել իրեն համար : Պափաղեան Էֆէնտի կըտէ թէ եկեղեցական երեսփոխանաց վրայ չտարածիր Պատրիարքական իշխանութիւնը. զայս չի զիտեր և նոր կրնանամ. եթէ այսպէս է, Գողովը թող որոշէ :

ՁԱՅՆԵՐ. — Պափաղեան Էֆէնտի այդ ըսածը չենք ընդունիր :

ԱՏԵՖԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ. — Եկեղեցական երեսփոխանաց վրայ պատրիարքական իշխանութեան սահմանի խնդիրը նոր է և ծանր. շտապաւ չկրնար լուծուիլ, բայց հարկ կը համար

ՅԱՐՈՅ ԺԱՅՆՈՐ

1	Ստեփանոս	1
2	Կարգ	2
3	Ստեփանոս	3
4	Ստեփանոս	4
5	Ստեփանոս	5
6	Ստեփանոս	6
7	Ստեփանոս	7
8	Ստեփանոս	8
9	Ստեփանոս	9
10	Ստեփանոս	10
11	Ստեփանոս	11
12	Ստեփանոս	12
13	Ստեփանոս	13
14	Ստեփանոս	14

ԳԻՆ 2 ՂՐՈՒՇ

ՅԱՐՈՅ ԺԱՅՆՈՐ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳԵՒԻՆՍԻԱՆ ՍՆՏՈՒԻՆ

1	Ստեփանոս	1
2	Կարգ	2
3	Ստեփանոս	3
4	Ստեփանոս	4
5	Ստեփանոս	5
6	Ստեփանոս	6
7	Ստեփանոս	7
8	Ստեփանոս	8

Կը ծախուի ի Դի անատան Պատրիարքարանի . և Գաղաթիկի Կաթողիկոսի Եկեղեցւոյ Գանկալը և Հայ գրաւորանոց քով:

9	Ստեփանոս	9
10	Ստեփանոս	10
11	Ստեփանոս	11
12	Ստեփանոս	12
13	Ստեփանոս	13
14	Ստեփանոս	14